

L o v e c

XLVII. LETNIK ST. 5 AVGUST 1964

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE

Foto M. M.

Pojmi o lovski skupnosti še niso razčiščeni

V četrtek, 25. junija t. l. je bila na Lovski zvezi Slovenije prva skupna seja organizacijskega odbora za ustanovitev lovskih skupnosti in organizacijske komisije LZS, ki jo je vodil predsednik navedene komisije tov. **Mitja Vošnjak**. Namen sestanka je bil, napraviti na osnovi predlogov in mnenj, izraženih na posvetovanjih lovskih družin Ljubljanske kotline dne 27. maja t. l. v Ljubljani in na sestanku lovskih družin Dravskega in Ptujkega polja 1. junija t. l. v Ptuj, določene zaključke.

Na posvetovanju v Ljubljani, o katerem je »Lovec« že poročal v prejšnji številki, ter v Ptuj so bili izraženi sorodni problemi in predlogi. Tudi v Ptuj je bilo na splošno ugotovljeno, da je potrebno preiti na širše, boljše lovsko gospodarjenje lovskih družin v lovskih skupnostih. Pri tem pa so se pojavila zlasti naslednja vprašanja oziroma problemi:

1. Kako velike naj bodo lovske skupnosti? V Ptuj je poleg drugih mnenj prišlo do izraza tudi mnenje, da naj bi ena skupnost zajemala teritorij lovskih družin v obsegu okoli 15 000 ha.

2. Ali naj bi skupnost obsegala lovišča z enako ali različno strukturo (biotopom)? Ob splošni ugotovitvi, da naj bi bila v lovski skupnosti lovišča enake strukture, z isto vrsto divjadi, se je pojavil pomislek, da bi se na ta način združile bogatejše LD zase in revnejše LD zase.

3. Kako naj bi bile razdeljene pristojnosti med LD in lovsko skupnostjo? Tu se pojavljajo različna stremjenja. Največ je zagovornikov, da LD v skupnosti ohrani čim večjo samostojnost. Druga tendenca je, da bi lovska skupnost prevzela večino nalog lovske družine. Ob tem pa se pojavlja vprašanje, ali naj LD ostane še naprej samoupravna enota, ali naj bo taka enota skupnost?

4. Kaj v bodoče s področnimi zvezami? Prva varianta je, da bi skupnost prevzela samo gospodarjenje, organizacijo pa naj bi obdržala področna zveza. Druga varianta pa je, da naj bi oboje prevzela lovska skupnost in da področna zveza ne bi bila več potrebna. Skupnost bi bila v tem primeru neke vrste nova področna zveza z enakim biotopom manjšega ali večjega obsega, z večjim poudarkom na gospodarjenju.

5. Pričakovati je bilo, da bodo lovske družine na svojih letošnjih občnih zborih prevzele vlogo ustanovitelja lovskih skupnosti, vendar se to ni zgodilo, čeprav se je v anketi »za« ali »proti« lovskim skupnostim večina LD izrazila pozitivno. Lovskim družinam je osnovni pomen lovskih skupnosti sicer znan, to pa je še premalo, da bi lahko že prišlo do ustanavljanja teh novih formacij. Zato prihajajo od spodaj vprašanja: kakšen bo odnos LD do skupnosti in najprej do LZ in LZS. Želijo imeti osnutek pravil oziroma pravilnika oziroma statuta lovske skupnosti, ki naj bi bil seveda samo predlog. Odločanje je absolutno treba prepustiti družinam samim. Lovske skupnosti tudi ne bi mogle biti z ozirom na različne razmere po obliki in vsebini enake; ponekod naj bi bile lovske družine trdneje

povezane, ponekod so interesenti za skupnost tudi podjetja.

6. Izredno važen moment pri formiranju lovskih skupnosti je tudi komuna, ki je edina — oziroma bi morala biti — pristojna za ustanavljanje lovišč. Zato je razumljivo, da zlasti tam, kjer so pogoji za razvijanje lovskega turizma, pri ustanavljanju lovskih skupnosti komune ne bodo stale ob strani.

Spričo kopice problemov so navzoči skušali utreti prizadevanju za formiranje lovskih skupnosti korak naprej.

Cene Kranjc se je zavzemal za formiranje lovskih skupnosti po taki poti, da bi staro, sedanjo obliko prilagodili novi s tem, da bi lovske skupnosti prevzele pravila sedanjih lovskih zvez. Na njihovem območju naj bi namesto njih nastalo potrebno število lovskih skupnosti.

Danilo Douganu je bil bistveni problem odnos med lovsko družino in skupnostjo. Skupnost naj bi reševala gospodarsko problematiko, dočim naj bi organizacijsko plat obdržala še nadalje področna zveza. Lovske družine naj bi se v skupnosti združile s pogodbo, kot se združujejo podjetja v poslovne skupnosti.

Dr. Jože Benigar je vzporedno z vprašanjem formiranja lovskih skupnosti zastavil vprašanje: kdo je oziroma naj bi bil v bodoče pristojen za gospodarjenje z lovišči, komuna ali lovska organizacija. Dokler ni razčiščeno to vprašanje, ni mogoče rešiti vprašanja lovske skupnosti v jedru.

Otmir Cvirn je zagovornik skupnosti, formiranih na osnovi enotnih biotopov. Izrazil pa je bojazen, da se družine zlepa ne bodo zedinile pri združevanju določenega dela sredstev v gojitvene namene.

Ljuban Zadnik je zagovarjal iniciativno lovskih družin, ki so doslej opravile veliko delo. Lovska skupnost naj bi bila v prvi fazi ekonomska skupnost, v drugi pa naj prevzame od področne zveze tudi organizacijo. Občina bi bila interesent za gospodarjenje z lovišči toliko časa, dokler ji ne bi bilo treba vračati dohodkov iz lovišča nazaj v lovišče. Za gospodarjenje v tovarni so zainteresirani delavci, za upravljanje v loviščih pa lovci. V tovarni gospodarijo delavci in komuna sodeluje, v loviščih pa naj še naprej gospodarijo lovci in komuna naj sodeluje.

Franc Štefe je poudaril pomen sodelovanja s komuno, ki naj v soglasju s kmetijci in gozdarji najprej odloči, koliko divjadi lahko gojimo in katera zemljišča lahko uporabljamo za lovstvo (remize, njive itd.) Šele potem bo možno napredovati pri gojitvi divjadi na področju skupnosti, ki naj jo tvorijo lovišča enakega biotopa.

Tone Hafner se zavzema za skupnosti, v katerih enaki biotopi niso bistvenega pomena, pač pa gospodarjenje po enakem lovsko gospodarskem ureditvenem načrtu. Važno tudi ni ime, važna je vsebina; lahko se skupnost še naprej imenuje — zveza.

Bogdan Sežun pravi, da je Slovenija razmeroma majhna in naj bi zato celotno gospodarsko politiko po biotopih (lovskih skupnostih) vodila Lovska zveza Slovenije, predvsem pa se zavzema za enotno lovsko strokovno službo. Področne zveze sedaj delajo vsaka po svoje, kar imajo v eni za pravilno, imajo v drugi za nepravilno. To služi bolj nazadovanju kot napredku.

Peter Pečnik predlaga, da naj bi za poizkus izločili iz ljubljanske zveze lovske družine Ljubljanskega polja, ki naj bi za enkrat kot nova področna zveza začela delati po principih lovske skupnosti.

Foto V. Dvoršek

Navzoči so se v nadaljnji razpravi še najbolj približali stališču, da bi se reorganizirale tiste sedanje področne zveze, ki bi imele to za potrebno, v manjše zveze z značajem skupnosti. Osnova bi bila pravila dosedanjih področnih zvez. Take zveze bi lahko dobile občinski ali medobčinski karakter, kar je spričo vedno večje vloge komune umestneje, kot pa da vztrajamo na področnih zvezah, z mejami nekdanjih okrajev.

Na področjih, kjer so pogoji za intenzivnejše lovsko gospodarjenje in razvoj lovskega turizma pa naj bi družine šle v pogodbene odnose z drugimi družinami enakega biotopa oziroma tudi z interesi izven lovske organizacije (primer Ptuj, kjer se v kooperacijo vključuje trgovsko podjetje »Perutnina«). Gospodarjenje naj bo ostalo lovski organizaciji — lovske družinam in zvezam (skupnostim), komuna pa naj bi pri gospodarjenju sodelovala, kot sodeluje pri drugih gospodarskih organizacijah. Skupnost bi gospodarske plane sprejemala in uresničevala v soglasju z občinsko skupščino. Sicer pa bo odnos komune do lovskega gospodarstva moral opredeliti novi lovski zakon. Dokler ni razčiščeno, kdo je pristojen za gospodarjenje z lovišči — lovska organizacija ali komuna, toliko časa formiranje lovske skupnosti ne bi bilo uspešno. Lovsko strokovna služba naj bo enotna, nedeljena v merilu Slovenije.

Ta stališča niso dokončna, niti razčiščena, služijo naj za nadaljnjo razpravo. Formiranje lovske skupnosti se je torej znašlo pred kopico problemov, brez rešitve katerih ni mogoč korak naprej. Vsekakor ne smemo prezreti, da napore za osnovanje skupnosti niso posledica želje za reorganizacijo zaradi reorganizacije, pač pa izhajajo iz namere, da se v upravljanju lovišč dosežejo še boljši rezultati. Nerazčiščena in često medsebojno nasprotna stališča kažejo, da bi s forsiranim, premalo premišljenim ustvarjanjem lovske skupnosti lahko ustvarili vrsto novih problemov. Verjetno bi nadaljnja razprava morala še v večji meri upoštevati specifične pogoje in potrebe posameznih področij. Konkretno mere okrog reorganizacije področnih zvez in ustvarjanja pogodbenih odnosov med družinami pa bi morale izhajati iz pripravljenosti članstva in iz realne ocene gospodarskih možnosti.

F. Cvenkel

Lovska družina

France Cvenkel

(Nadaljevanje)

V.

Lovski čuvaji

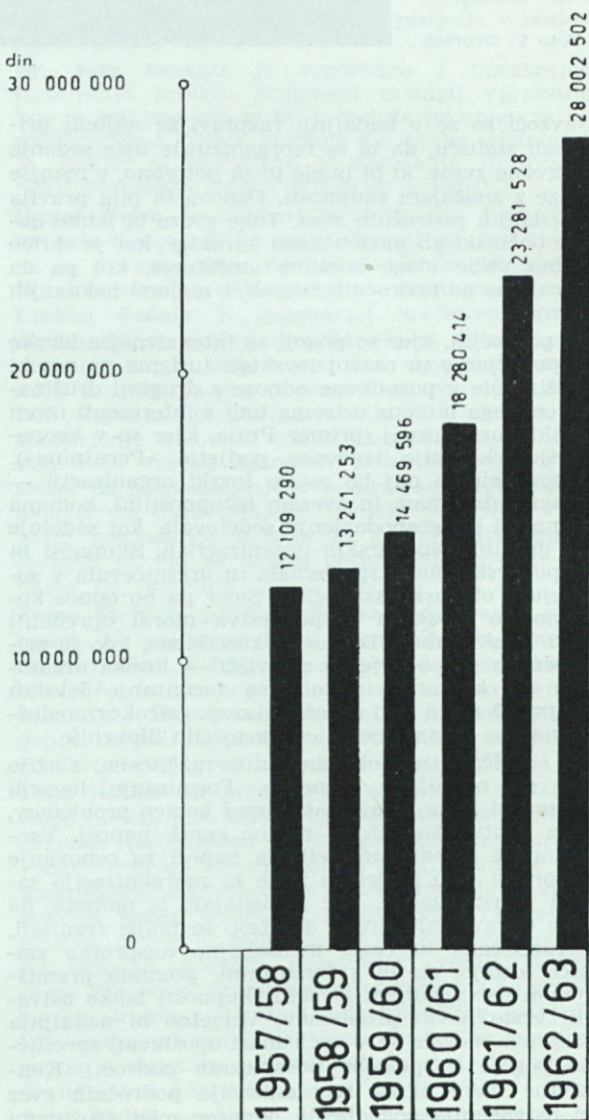
V republiškem zakonu o lovu iz leta 1954 govori VI. poglavje v štirih členih o lovske čuvajih. Na osnovi 40. člena navedenega zakona sta leta 1956 državni sekretar za notranje zadeve LRS in državni sekretar za gospodarstvo LRS predpisala tudi Pravilnik o lovske čuvajih (Ur. list št. 16 od 24. 5. 1956). Po navedenem zakonu oziroma pravilniku morajo lovske družine imeti lovske čuvaje. Lovski čuvaji so lovci z opravljenim lovsko-čuvajskim izpitom ali čuvaji pripravniki, ki takega izpita še nimajo, a ga morajo opraviti v dveh letih. Lovski čuvaji so pri lovske družinah lahko stalno ali honorarno zaposleni. Stremljenje višjih lovske organizacij — LZ in LZS — je bilo vseskozi, da bi lovske družine imele čim več redno zaposlenih, poklicnih lovske čuvajev. Toda niti ena četrtnina lovske družin do danes še nima poklicnih lovske čuvajev. Če primerjamo izdatke lovske družin za lovsko čuvajsko službo od 1957. leta dalje z dohodki iz lovišč, vidimo celo, da se izdatki za čuvajsko službo v primerjavi z dohodki iz leta v leto manjšajo. Vrednosti »prostovoljnega« dela oziroma pravilneje — dela po gospodarsko gojitvenih načrtih, ki ga opravljajo člani LD brezplačno, do preteklega lovskega leta 1963/64 statistično nismo ugotavljali.

Lovska zveza	vrednost dela v din
Celje	ni poročila
Gorica	ni poročila
Kočevje	3 257 000
Koper	ni poročila
Kranj	6 865 000
Ljubljana	8 800 000
Maribor	15 000 000
Novo mesto	4 379 000
Pomurje	1 500 000
Postojna	ni poročila
Ptuj	ni poročila
Trbovlje	2 604 000
Videm-Krško	2 092 000

Brez dvoma gre vrednost tega dela v merilu Slovenije v visoke milijone in so v njem v veliki meri zajeta tudi opravila, ki spadajo v lovsko čuvajsko službo. Sklepamo, da se vrednost opravljenega dela po članih LD iz leta v leto večja in je upadanje izdatkov za lovsko čuvajsko službo delno vzrok prav v tem, ker člani sami prevzemajo nase neposredno vedno več gojitvenih nalog.

V sklopu te razprave nas torej nujno zanima tudi vprašanje lovsko čuvajske službe. Gledanje na to vprašanje je deljeno. Del lovskih družin (a), s katerih zastopniki smo se pogovarjali, odločno zagovarja potrebo po lovsko čuvajski službi, drugi del (b) pa lovsko čuvajski službi sicer ne nasprotuje, vendar meni, da bi jo bilo treba postaviti na drugačne temelje oziroma jo vskladiti s sistemom naše lovske organizacije. a) Predvsem so zastopniki izrazitih nižinskih lovišč z malo divjadjo in zastopniki gorskih lovišč z obsežnimi področji utemeljevali potrebo po lovskih čuvajih. V nižinskih loviščih s fazani in jerebicami je npr. v času košnje in žetve nemogoče pričakovati od članstva, čeprav je zadolženo za različne gojitvene akcije, da bi bilo dovolj poskrbljeno za prekošena gnezda. Člani LD so vendar kot delavci in uslužbenci zaposleni na različnih delovnih mestih in zato posebno v najbolj kritičnem času ne bi mogli zadovoljivo opraviti določenih nalog, kakor npr. oseba, ki ji je ta skrb službena naloga. Poskrbeti za kohlje, posebno pa vzrejati kebčke zahteva od lovca že nekaj znanja in izkušenj. Še več pa je dela, če ima LD tudi svojo fazanerijo. Prav je, da vsi člani sodelujejo pri zbiranju jajc iz prekošenih gnezd in drugih gojitvenih nalogah, vendar naj bo pglavitna skrb prepuščena lovskemu čuvaju. Pri večji množini jajc in kebčkov lahko nastane — če ni delo v rokah človeka, ki je za to službeno zadolžen — tudi večja finančna škoda. Spomladi je treba strupiti in polagati jajca proti vranam in srakam, pozimi pa krmiti divjad v lovišču in skrbeti doma za odlovljene fazane in jerebice. Posebno

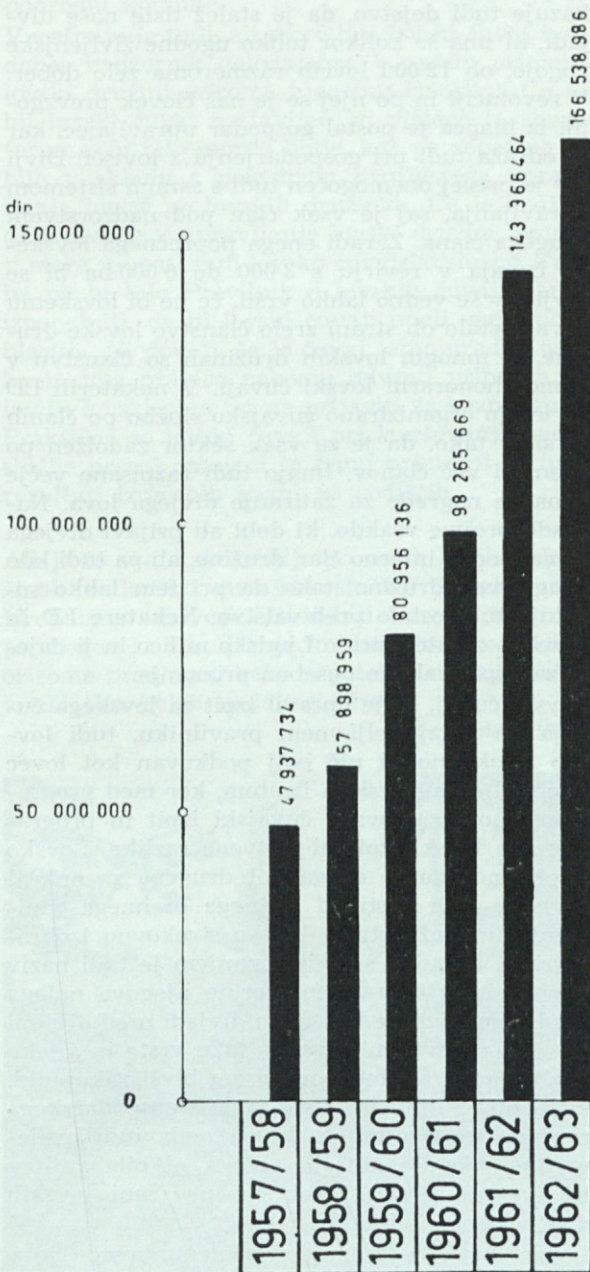
potreben pa je lovski čuvaj v lovišču blizu mesta oziroma kraja z razvito industrijo. So lovske družine, katerih člani so domala vsi čez dan v službi v mestu. Če ne bi bilo lovskega čuvaja, bi bilo lovišče večino dni brez nadzorstva, divjad pa zlasti ob košnji in pozimi v stiski, brez pomoči. Brez poklicnega lovskega čuvaja si je tudi nemogoče predstavljati izvajanje in razvijanje lovskega turizma. Če so v lovišču dobri naravni pogoji in je gospodarjenje v rokah dobrega upravnega odbora in vestnega lovskega čuvaja, ima lovišče toliko dohodkov, da plača lovskemu čuvaju ni poseben problem. V gorskem lovišču bi se brez poklicnega lovskega čuvaja kaj kmalu razpasel divji lov, saj so tam že po naravi zanj dobri pogoji. Če iz finančnih razlogov npr. na površini 6000 ha ni možno vzdrževati dveh lovskih čuvajev, naj bo

Izdatki lovskih družin Slovenije za čuvajsko službo (iz statistike LZS)

vsaj eden. Lovišče lahko razdelimo tako, da se čuvaj zadržuje zdaj tu, zdaj tam — ne samo zaradi pravih divjih lovcev, ampak tudi za nadzorstvo nad članstvom. Vsi ljudje, pa tudi člani LD, še niso tako pravični, da bi jim lahko vedno in vse zaupali. V predelih, ki jih še ne zasega industrija in kjer ljudje še niso zaposleni v industriji, je divji lov še vedno nekaterim vaba in donosen posel. Zato si bogatih lovišč v takih predelih brez lovskih čuvajev ni mogoče predstavljati.

b) Predvsem zastopniki hribskih lovišč pa menijo drugače: Vesten, priden in lovsko strokovno

Dohodki iz lovišč lovskih družin Slovenije (iz statistike LZS)

sposoben lovski čuvaj brez dvoma lahko lovski družini mnogo koristi. Vsak dober delavec pa hoče in mora biti nagrajen, plačan po njegovem delu. Večina lovskih družin pa nima toliko dohodkov iz lovišča, da bi razen škode po divjadi, prispevka za upravljanje (najemnina) in vzdrževanje lovišča ter raznih drugih stroškov mogle tudi plačevati poklicnega lovskega čuvaja. V obstoječih razmerah so finančni razlogi prvi, zaradi katerih ni možno, da bi poprečna lovišča mogla imeti poklicnega lovskega čuvaja. V več obiskanih LD so zatrjevali, da imajo po proračunu, izdelanem na osnovi bonitiranja, manj dohodkov, kot pa bi znašali letni osebni prejemki z družbenimi dajatvami za lovskega čuvaja. Lovske družine, ki imajo torej finančne možnosti, naj lovske čuvaje le imajo, prisiljevanje drugih, revnejših LD v to pa ne bi bilo na mestu. Po njihovem mnenju bi bilo nepravilno, da bi člani LD iz svojih žepov plačevali še lovskega čuvaja, ko od lova itak ne smejo imeti nikakih materialnih koristi. Pravijo, da rešitev tudi ni v združevanju lovskih družin, ker en lovski čuvaj more v redu opravljati svojo nalogo le nekako na površini 2000 ha. Družina s preobsežnim loviščem in velikim številom članstva pa bi se razkrojila, ker bi bilo družbeno upravljanje otežkočeno. Če bi bodoči lovski zakon predpisoval, da mora vsako lovišče obvezno imeti poklicnega lovskega čuvaja, potem naj tudi predpiše, kdo naj nosi vsaj del stroškov za lovsko čuvajsko službo. Divjad je splošno ljudsko premoženje, ki je lovci nimajo k jaslim privezane, pač pa živi na polju in v gozdu, na delovnem področju kmetovalcev in gozdarjev.

Divji lov je v gozdu lažje vršiti kot na polju, čeprav je mala divjad — posebno fazani — zelo vabljava za pravega divjega lovca kot tudi za onega z lovsko izkaznico. Hkrati s svojo službo bi namreč logarji lahko opravljali tudi čuvajsko službo. Stroški za to službo naj bi šli na račun občinskega gozdnega sklada, saj je divjad sestavni del gozda. Če občina podpira druge organizacije in društva (športne, prosvetne, kulturne itd.) zakaj ne bi našla nekaj sredstev tudi za lovstvo, predvsem za lovsko čuvajsko službo. Tako bi bilo vprašanje lovsko čuvajske službe rešeno tudi s finančne plati. Seveda bi logarji morali v nižji gozdarski šoli, ki jo obiskujejo, dobiti tudi potrebno izobrazbo. Sicer poslušajo že sedaj predmet lovstvo, vendar je to premalo za pridobitev kvalifikacije za lovskega čuvaja. Prav pa ni, da logarji z opravljeno nižjo gozdarsko šolo, ocenjeni tudi iz lovstva, po 13. členu Pravilnika za upravljanje lovskega izpita tega niso oproščeni. Težava pri organiziranju lovsko čuvajske službe s pomočjo logarjev pa je v tem, da mnogi izmed njih nimajo smisla za lov in divjad. Sploh je malo današnjih gozdarjev tudi lovcev. Pri izbiranju gozdarskega kadra

Pred lovsko kočo LD Golo

Foto T. Kranjc

bi morali upoštevati predvsem tiste, ki imajo poleg potrebne predizobrazbe tudi smisel za gozd kot celoto, torej tudi za divjad in naravo sploh.

Dosedanji uspehi pri gojitvi divjadi po lovskih družinah, ki družbeno upravljajo lovišča, dokazujejo, da so bili v loviščih LD Slovenije, ki so večinoma brez poklicnih, redno zaposlenih lovskih čuvajev, doseženi razmeroma veliki uspehi. Če primerjamo stalež in odstrel družinskih lovišč s staležem in odstrelom gojitvenih lovišč s poklicnimi lovskimi čuvaji, ugotovimo, da razlike niso v poseben plus gojitvenim loviščem. Bistvo uspeha pri tem je v družbenem upravljanju, v sistemu, ki zadaljuje slehernega člana LD za določene naloge, od katerih je osnovna in najvažnejša: čuvanje in gojitev divjadi. Naša temeljna načela narekujejo vsem članom LD, da je vsak izmed njih lovski čuvaj v malem. Naloge člana se po sedanjem našem pojmovanju, ki je uzakonjeno v 7. členu Pravilnika o lovskih čuvajih, v bistvu ne razlikujejo od nalog lovskega čuvaja: lovski čuvaj nadzira lovišče, skrbi za varstvo divjadi, zatira roparice, skrbi za krmišča, napajališča, solnice, lovske preže, preprečuje nedovoljen lov itd. Vse to so tudi naloge članov lovskih družin, ki jim jih nalaga lovsko gospodarski načrt. Predvsem jih morajo člani LD vršiti sami osebno, kolikor pa tega iz utemeljenih razlogov ne morejo, pa delo, za katerega so zadolženi, plačajo. In če to delo namesto njih — seveda proti plačilu — lahko

opravijo drugi člani LD, zakaj naj bi bil potreben še lovski čuvaj?

Uspehi pri gojitvi divjadi bi bili lahko še večji, mnogo je še lovišč, kjer po bonitiranju stalež divjadi še ni dosežen. Toda tega v največ primerih tudi z odličnim lovskim čuvajem ne bi mogli doseči. Tu so na delu višje sile, ki se imenujejo agrotehnična in kemična sredstva, uničevanje biotopa zlasti nekaterih vrst divjadi itd. Tudi divji lov še ni povsem zatrt, nekaj ga je še med samim članstvom LD. Še vedno gre v lonce precej ukradenega mesa. Neizpodbitno pa je, da gre v tem primeru le za izjeme. Članstvo LD je na splošno pozitivno. To med drugim dokazuje tudi dejstvo, da je stalež tiste naše divjadi, ki ima še kolikor toliko ugodne življenjske pogoje, ob 12 000 lovcih razmeroma zelo dober. V revoluciji in po njej se je naš človek prevzgojil, iz hlapca je postal gospodar upravljalec, kar se odraža tudi pri gospodarjenju z lovišči. Divji lov je precej onemogočen tudi s samim sistemom upravljanja, saj je vsak član pod nadzorstvom drugega člana. Zaradi enega poprečnega lovskega čuvaja v revirju s 3 000 do 6 000 ha bi se divji lov še vedno lahko vršil, če ne bi lovskemu čuvaju stalo ob strani zrelo članstvo lovske družine. V mnogih lovskih družinah so članstvu v pomoč honorarni lovski čuvaji. V nekaterih LD pa imajo organizirano čuvajsko službo po članih in sicer tako, da je za vsak sektor zadolžen po eden ali več članov. Imajo tudi razpisane večje denarne nagrade za zatiranje divjega lova. Nagrado prejme vsakdo, ki dobi ali prijavi divjega lovca, bodisi interno član družine, ali pa tudi kdo drug izven družine, tako da pri tem lahko sodeluje tudi ostalo prebivalstvo. Nekateri LD še posebno zainteresirajo Ljudsko milico in ji dajejo za uspele akcije posebna priznanja.

Lovski čuvaj, ki je opravil izpit za lovskega čuvaja po sedaj veljavnem pravilniku, tudi lovsko strokovno ni nič bolj podkovan kot lovec z opravljenim lovskim izpitom, ker med programom snovi za lovsko čuvajski izpit in programom za lovski izpit ni bistvene razlike. Lovsko strokovno znanje enega kot drugega za enkrat zavisi v prvi vrsti od lastnega osebnega zanimanja in možnosti za lovsko strokovno izobraževanje. Skladno s takim znanjem je tudi naziv »lovski čuvaj« pravilen, ker je njegova naloga predvsem čuvanje lovišča in divjadi pred divjimi lovci in roparicami. Čuvaje take vrste in s tako kvalifikacijo so imeli predvsem bivši zakupniki, ki so zdražili lovišče često samo z gospodarskega prestiža (med njimi so bile seveda tudi hvalevredne izjeme), katerih naloga ni bila gojitev in čuvanje divjadi, kakršno pa člani lovskih družin danes imajo.

Lovski čuvaj v sedanjem pomenu besede je v našem sistemu družbenega upravljanja lovišč po mnenju nekaterih LD — potreben le izjemno. Za sedanje in bodoče naloge bi se vloga lovskega

čuvaja morala spremeniti, z njo pa tudi naziv zanj, morda lovec gojitelj ali poklicni lovec ipd. Čuvajev in nadzornikov imamo pri nas vedno manj. On bi moral biti predvsem strokovnjak za gojitev, za kar pa bi moral imeti ustrezno znanje, ki ga po sedanjem pravilniku o lovskih čuvajih oziroma po učnem programu za lovsko čuvajski izpit ne more pridobiti. Zato bi bilo treba pravilnik o lovskih čuvajih oziroma učni program za lovsko čuvajske izpite popraviti in dopolniti. Poklicni lovci naj bi opravljali strokovno lovsko službo v loviščih tistih LD, ki imajo zanj finančne pogoje ali v lovski skupnosti za več lovišč skupaj ali na fazanerijah ali na področju komune.

Vprašanje je tudi, ali more biti lovski čuvaj tudi dober nadzornik delodajalcu, v našem primeru lovski družini oziroma njenemu članstvu. Če bi bil lovski čuvaj nastavljen od višjega lovskega foruma, bi bilo morda bolje, kar pa zopet ne bi bilo v skladu s principom družbenega upravljanja lovišč po lovskih družinah. Če je družba dala lovišče v upravljanje lovski družini, potem ji mora zaupati tudi lovsko čuvajsko službo. Treba pa bi bilo Pravilnik o lovskih čuvajih tako izpopolniti, da bi lovski čuvaji imeli večja pooblastila. Ni dovolj, če je čuvaj samo uradna oseba in ima pravico nekomu odvzeti priprave za lov in lovski plen ter ga prijaviti za kaznovanje. Praktično so lovski čuvaji pri izvrševanju svoje službe precej omejeni in temu primerni so tudi rezultati izrečenih kazni na sodiščih.

*

Ali je to vse, kako sodijo po naših lovskih družinah o lovsko čuvajski službi? Nikakor ne. Uredništvo »Lovca« želi dobiti čim več stvarnih predlogov za izboljšanje lovsko čuvajske službe, oziroma predlogov kako zagotoviti divjadi naših lovišč čim boljši nadaljnji obstoj.

(Se nadaljuje)

V Mali gori

Foto B. Krže

Nekaj smernic za pravilnejši lov na jelenjad

Rino Simoneti

Verjetno ni pretirano reči, da nas je številčno povečanje jelenjadi v naših loviščih zadnja leta presenetilo in da na ta razvoj nismo bili pripravljeni. Po vojni je lovaska organizacija posvetila vso skrb in materialna sredstva gojitvi divjadi malega lova. Tudi gojitev srnjadi smo pozorno spremljali in skušali usmerjati. Lovska organizacija je za odstrel srnjadi prav kmalu sprejela načela gojitvenega odstrela. Lovske družine so porazdelile lovišča v rajone in vnesle v poslovnike žrebanje odstrela in penale za napačno izvršeni odstrel. S tem so skušale preprečiti škodljivo tekmovanje med lovci.

Pri jelenjadi ni bilo tako. Jeleni so se razširili iz Sneznika, Kočevskega Roga, preko Male in Velike gore ter Bloške planote prav do Krima, tik pod Ljubljano in prihajajo v Dolenjsko gričevje, tako da je danes meja njihovih stalnih bivališč na severovzhodu približno cesta Ljubljana—Novo Mesto. Izrednega številčnega porasta žal ni spremljala tudi kvalitetna rast. Zaman ugotavljajo strokovne komisije, ki ocenjujejo trofeje jelenjadi iz leta v leto visoko število napačno odstreljenih, za gojitev sposobnih jelenov. Bodoči kapitalni jeleni padejo mladi, med 3. in 6. letom, čeprav vemo, da je jelen na višku moči med 10. in 13. letom. Podobno pade tudi vse preveč košut — vodnic. Kako ravnamo z našo največjo plemenito divjadjo, je marsikomu znano iz prakse, nekaj pa je razvidno tudi iz poslovnikov lovskih družin. Skoraj pravilo je, da sme jelena odstreliti vsak član lovske družine, ki ga v lovni dobi kakorkoli zasledi. Zelo težko se uveljavlja načelo, naj bi jelenov ne streljali na pogonih. V času ruka lovimo jelene vseprek, posamezna rukališča niso izžrebana. V tej mrzlični tekmi pade prvi jelen, ki se lovcu pokaže. Po končanem ruku se prično pogoni, kjer pade skoraj vse, kar pride pred puško, da je s tem dosežen plan odstrela in se poveča inkaso družinske blagajne. Znane so številne zastrelitve in izgube, ki leto za leto nastajajo v nekaterih loviščih. Poučen je tudi primer, ko je lovec odstrelil vodnico in nato še pet košut iz tropa, kar nam pove, kaj pomeni izguba vodnice. Mnogo je tudi napačnih določil v poslovnikih, kjer se posamezne lovske družine skušajo dobronamereno zavarovati pred odstrelom mladih jelenov s tem, da določijo, da se sme streljati na jelena samo od dvanajsteraka naprej ali podobno. Ni tukaj mesto za razglabljanje o načelih odstrela

v posameznih obdobjih razvoja jelenjadi, vendar lahko pribijemo, da je prav streljati mlado divjad, ki je podpoprečno razvita. Tu moramo upoštevati naravne pogoje in kvaliteto, ki jo divjad določenega področja poprečno doseže. Nobene škode ni, če padejo mladi jeleni, ki so podpoprečno razviti, ne glede na letnik, in tudi košute — enoletnice ter teleta. Mislim, da moramo tudi pri odstrelu jelenjadi priznati demokratični princip, da lahko strelja kdorkoli, vendar kaj streljati, tega ne more oceniti vsakdo. To je stvar poznavalcev jelenjadi, ki vsaj večino svojega prostega časa prebijejo na prežah, stezah in oprezujejo to plemenito divjad. Komur je še danes, v dobi neslutene razvoja civilizacije, dano, da lahko lovi plemenito veledivjad, se mora kot človek, ki skuša obvladovati naravo, disciplinirati toliko, da bodo njegovi strelji premišljeni. Odstrel naj v načelu podpira razvoj zdrave in močne divjadi v prosti naravi.

Zavedam se, da bodo samo dobro urejena lovišča s stezami, njivami, prežami in krmišči približala jelenjad našemu opazovanju. Takrat bo mogoče bolje ocenjevati in smotrneje odstreljevati. Na pogonih je to težko in tudi strelji so negotovi. Slabe strele jelenjad komaj nakaže in beži še kilometre, nakar v mukah pogine. Za pravilen odstrel jelenjadi si je treba vzeti pač nekaj več časa, kot ga vzame samo tihi pogon v nedeljo dopoldne. Zato mislim, da lahko naša lovišča sprejmejo še zelo mnogo lovcev športnikov, ki bodo pripravljene zalezovati in čakati mnoge večere in jutra in izvršiti lovsko koristen odstrel.

Da bi v prihodnjem obdobju vsaj nekaj storili za uvajanje bolj etičnega načina lova na jelenjad, so se sestali predstavniki lovskih zvez Kočevje, Postojna in Ljubljana. Na sestanku so se dogovorili za minimalne pogoje, ki naj veljajo za vse 3 lovske zveze pri odstrelu jelenjadi. Najprej so določili področja, do kje naj se jelenjad goji. V Lovski zvezi Kočevje spadajo vsa lovišča v prvo in drugo gojitveno področje, v Lovski zvezi Postojna naj bi se gojila jelenjad do vznožja Javornikov, pa tudi na Nanosu. Na področju Lovske zveze Ljubljana obstojata dva izrazito jelenska sektorja, to je Notranjska in krimsko-borovniško področje. Lovišča lovskih družin Škofljica, Grosuplje, Tabor, Krka in Suha Krajina predstavljajo pas, kjer se prehodna jelenjad še zadržuje. Severovzhodno od te črte se v lovni dobi lahko odstrelji vsa jelenjad, ker po dosedanji oceni tja ne spada.

Občnim zborom LD so predstavniki zveze Kočevje, Postojna in Ljubljana predložili naslednje sklepe: Odstrel jelenov na pogonih in tihih pogonih je prepovedan. Jelen se lovi na zalazu, ruku in čakanju. Poslovniki lovskih družin naj uredijo žrebanje odstrela oziroma vrstni red upravičencev. Praviloma naj na istem sektorju ne bosta sočasno določena ali izžrebana več kot dva

upravičenca. Odstrel košut ali mladičev je, dokler se lovne razmere ne izboljšajo, dovoljen na pogonih, vendar naj se najprej streljajo mladiči, enoletnice in nikdar vodeče košute.

Jelenjad se sme streljati le s kroglo z več kot 300 kg udarne sile (prepovedane so italijanke in vojaški naboji z gladko kroglo).

Predstavniki so se dogovorili tudi za globe, ki jih bodo plačale v gojitvene skade lovske družine, če bodo kršile te dogovore:

a) za vsakega na pogonu ali na tihem pogonu odstreljenega jelena 25 000 din,

b) za vsakega odstreljenega mladega, za gojitev sposobnega jelena (II. a) 10 000 din,

c) za vsako jelenjad, ustreljeno preko določenega letnega plana odstrela, 25 000 dinarjev,

č) nepredložena trofeja, ali tudi predložena trofeja brez dodane čeljusti, se šteje za II. a jelena; v tem primeru se plača globa 10 000 din.

Družine bodo nasproti kršilcem dogovorov predpisale individualno različna povračila. Skladi, v katere se bodo stekale globe, katerih plačnik je lovska družina, se bodo porabile izključno v gojitvene namene na področjih, kjer se goji jelenjad. Lovske zveze bodo v te sklade odvajale tudi del prispevka za upravljanje lovišč.

Prav bi bilo, če bi posnemali Lovsko zvezo Kočevje, ki ne izda dovoljenja za odstrel jelenjadi lovski družini, ki nima za krvni sled preizkušenega lovskega psa. Začasno bi bilo dovolj, če bi bil tak pes dosegljiv vsaj na področju lovske skupnosti, kjer si ga v primeru zastrelitve lahko izposodi več okoliških lovskih družin.

Zavedam se, da bo za temeljito spremembo odnosa do gojitve jelenjadi potrebno precej več kot izvajanje gornjih sklepov. Izvirne domače literature nimamo. Naše lovske strokovnjake — praktike čaka hvaležna naloga, da izpolnijo vrzel v literaturi o spoznavanju razvoja in gojitvi jelenjadi. Tudi praktično prosvetno delo s slikami in eksponati trofej po lovskih družinah bi precej koristilo. Nujne so tudi že omenjene lovske naprave, ki nam bodo omogočile spoznavanje jelenjadi. Kljub temu bo izvajanje gornjih smernic vsaj prvi korak k bolj etičnemu in bolj lovsko utemeljenemu odstrelu jelenjadi.

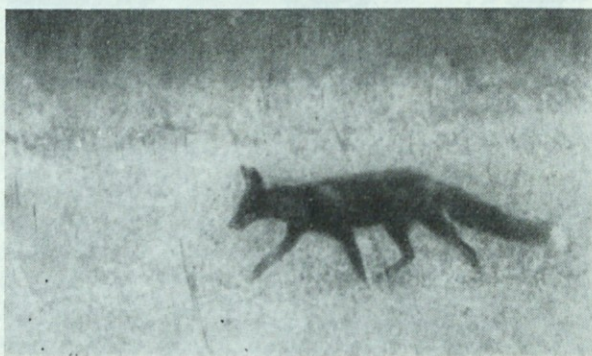

Foto A. Koprivnikar

Bruceloza pri zajcih

S. Valentinčič

Inštitut za zoohigieno in patologijo divjih živali Biotehniške fakultete v Ljubljani je leta 1960 odkril brucelozo pri divjih zajcih v lovišču LD Marezige na Primorskem. V naslednjih letih — 1961 do 1964 — je tej bolezni posvetil mnogo svojega dela. O rezultatih tega dela želimo seznaniti naše lovce.

Bruceloza je kužna in nalezljiva bolezen, ki napada človeka in dosti vrst rastlinojedih živali. Povzročajo jo majhne bakterije, ki jih je leta 1887 odkril Bruce in ki se po njem imenujejo brucele. Brucel imamo 4 vrste: goveja (*Brucela Abortus Bang*), prašičja (*Brucela suis*), kozja oziroma ovčja (*Brucela melitensis*) in vmesna (*Br. intermedia Renoux*). Bruceloza je kronična bolezen, ki prizadene predvsem spolne organe. V maternici povzroči gnojenje, ki ima za posledico jalovost, pri samcih povzroča gnojni razpad mod in tako zopet jalovost. Za človeka je najnevarnejša kozje-ovčja brucela, ki povzroča tako imenovano malteško mrzlico, za katero človek tudi umre. Goveja bruceloza je zanj lažja, najmanj nevarna pa svinjska.

Za domače rastlinojede je bruceloza zelo nevarna bolezen in jo dostikrat primerjamo s tuberkulozo; je pa od nje še nevarnejša, ker napada zlasti rodila. Resda ne povzroča poginov, povzroča pa kužno zvirgavanje in jalovost; to pa je seveda huda stvar, saj je na tak način onemogočena živinoreja. Brez telet in mleka, brez prirastka ni obnavljanja črede ni živinoreje! Posebno je neprijetna in nezaželena ta kužna bolezen zato, ker, če se enkrat zavleče v čredo, je skoraj ni moč izkoreniniti drugače, kot da čredo likvidiramo. Če k temu dodamo še to, da je nevarna tudi za človeka, je na dlani izreden pomen borbe proti brucelozí, ki jo človek vodi kjerkoli more.

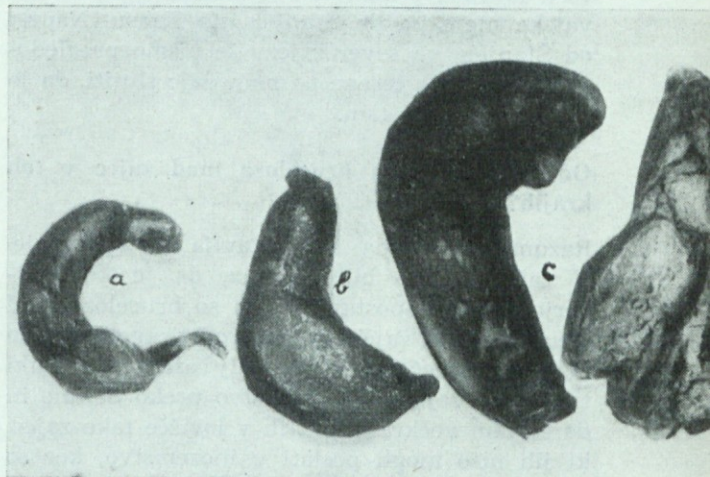
Poleg domačih živali in človeka napadajo brucele tudi številne vrste divjih živali. Med njimi so tudi take, ki spadajo med našo divjad: poljski zajec, srnjad, gams. Zajec je glede možnosti okužbe z brucelami na prvem mestu, daleč pred drugo divjadjo.

Mnenje je, da divjadi ne napadajo neke posebne, za divjad specifične brucele, ampak tiste, ki smo jih uvodoma našli. Srnjad in gamsa napadajo Bangove brucele, pri bruceloz-

Slika 1. Spodnja stran neodrtega zajca; vidijo se povečana moda

nem zajcu pa so doslej odkrili že vse našete brucele, razen tiste, ki je specifična za ovce in koze. Neki raziskovalci so objavili, da so pri zajcu odkrili tudi posebne brucele, vendar to še ni potrjeno. Vse to nam govori, da je bruceloza prišla med zajce najverjetneje od domačih živali. Z zajca pa lahko bruceloza preide zopet nazaj na domače živali, predvsem na prašiče in ovce. Računati je tudi z možnostjo, da se po tej poti lahko okuži tudi človek. Vsekakor je torej smatrati brucelozo med zajci za stalen možen izvor te bolezni, tako za domače živali kot za človeka — prav tako pa tudi za drugo divjad, predvsem za zajce.

Slika 2. Moda zajca: a) normalno, b) bruceloza v spodnji polovici, c) celo modo ognojeno, na prerezu je vidno popolno uničenje funkcionalnega tkiva

Naša lastna odkritja in dognanja

V letih 1961 do 1964 (do 15. jan.) smo iz našega inštituta hodili na jesenske preglede uplenjenih zajcev in pri tem ugotavljali, koliko je med njimi bolnih za brucelozo, kako se pri njih bo-

lezen pozna in iz katerih predelov so brucelozni zajci. Pri tem so nam pomagali tudi terenski veterinarji in pa seveda lovci. Vsem tudi tu — najlepša hvala! Naslednji pregled nam kaže številčne rezultate našega dela:

LZ	LD	Število pregledanih zajcev	Od tega je bilo						Vseh bruceloznih zajcev
			v 1. letu starosti	starejših	med starejšimi				
					samcev		samice		
					vseh	bruceloznih	vseh	bruceloznih	
Koper	Koper	365	189	176	73	15	103	28	43
	Marezige	93	49	44	21	11	23	8	19
	Dekani	80	41	39	19	5	20	8	13
	Rižana	162	101	61	20	—	41	9	9
	Gradin	12	3	9	5	1	4	1	2
	Gračišče	15	5	10	5	—	5	—	—
	Izola	52	24	28	14	—	14	1	1
	Strunjan	23	9	14	6	—	8	3	3
	Šmarje	16	8	8	4	—	4	—	—
	Podgorje	15	5	10	4	1	6	—	1
	Kozina	37	15	22	7	1	15	3	4
	Materija	5	3	2	1	—	1	—	—
	Divača	3	1	2	—	—	2	1	1
	Vrem. Britof	1	1	—	—	—	—	—	—
Zabnik	—	—	—	—	—	—	—	—	
Postojna	Sežana	3	1	2	1	—	1	—	—
	Dutovlje	9	4	5	2	1	3	—	1
	Komen	4	1	3	1	1	2	—	1
	Štanjel	5	—	5	5	3	—	—	3
Skupaj		900	460	440	188	39	252	62	101

Brucelozo smo torej odkrili pri zajcih v skoraj vseh loviščih primorskih lovskih družin, od hrvatske meje pa do Štanjela na Krasu. Naprej od Štanjela na sever zajcev še nismo pregledovali, poročila s terena pa nam dajo slutiti, da jo bomo našli tudi tam.

Od kod je prišla brucelozo med zajce v teh krajih?

Razumljivo je, da se postavlja to vprašanje. V začetku smo bili mnenja, da je kot najverjetnejše predpostavljati, da so brucelozo med zajce prenesli zajci, uvoženi od drugod. Znano nam je namreč bilo, da že dalj časa gredo veliki transporti zajcev v inozemstvo preko Sežane in da so tam večkrat izpustili v lovišče take zajce, ki jih niso mogli poslati v inozemstvo, ker so bili oslabei. Prav tako nam je tudi znano, da so v Vojvodini, od koder so večinoma zajci bili, območja, kjer vlada med zajci brucelozo. Toda kasneje smo se vse bolj pričeli nagibati k neki

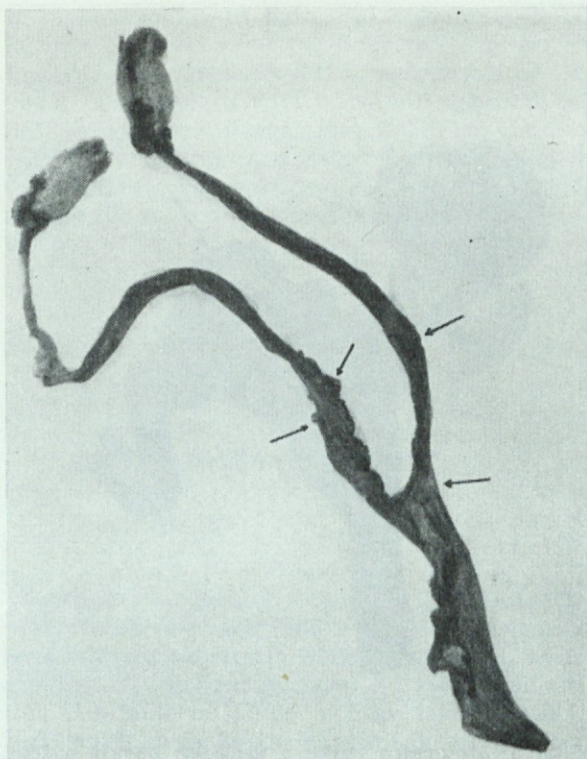
drugi predpostavki in sicer tej, da je brucelozo med zajce prišla od domačih živali, od ovc. K tej razlagi izvora buceloze med zajci smo se pričeli nagibati deloma zato, ker so tudi nekateri drugi (inozemski) raziskovalci prišli do tega mnenja, pa tudi zato, ker so nam lovci pripovedovali, da opažajo pri zajcih pojave povečanih in gnojnih mod že več kot deset let, to je, preden so prvi zajci leta 1953 šli preko Sežane. Tako smo na primer zvedeli od lovcev iz LD Podgorje, da je tam do leta 1948 bilo mnogo več zajcev, od tega leta dalje pa so pričeli opažati zajce z gnojnimi modi in od tedaj je stalež zajcev zelo upadel. Tudi ne moremo zamižati pred dejstvom, da prav v LD Sežana doslej sploh še nismo našli bruceloznih zajcev pa tudi sežanski lovci trdijo, da jih ne opažajo. Po drugi strani pa je znano, da je vladala brucelozo med ovcami, ki se v teh krajih pozimi pasejo, dolgo vrsto let, da so jo leta 1947 pričeli zatirati in da so to akcijo vršili vse do leta 1951, ko so smatrali

brucelozo med domačimi živalmi za zatrto. V tem času je bilo poleg manjšega števila govedi zaradi bruceloze izločenih okrog 4000 ovc in koz. V resnici pa tedaj bruceloza ni bila zatrta; od domačih živali se je razširila med zajce, se med njimi dalje širila in ohranila vse do danes. Območja, kjer odkrivamo brucelozo med zajci, se neverjetno točno pokrivajo z onimi, kjer je bruceloza vladala med domačimi živalmi. Od časa do časa še sedaj odkrijejo kako med ovcami, ki pozitivno reagira na brucelozo.

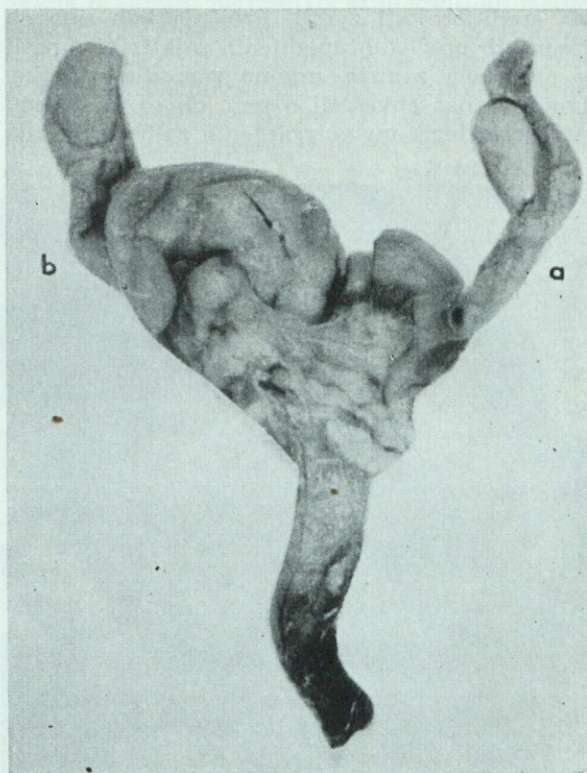
Kakšno škodo prizadeva bruceloza zajčjemu staležu in kako to bolezen spoznamo?

V vseh teh letih nas je zanimalo, kakšno škodo prizadeva bruceloza zajcem oziroma lovskeemu gospodarjenju s to divjadjo. Zato smo naše raziskave posvečali tudi temu vprašanju, zlasti v zadnjem času. Že v prejšnjih letih smo le redkokdaj opazili, da bi bruceloza povzročala na zajcu take spremembe, ki bi imele za posledico kako na zunaj vidno okvaro ali celo pogin. Menimo, da največkrat ni na bruceloznem zajcu opaziti niti tega, da bi bil shujšal, kaj šele, da bi ne mogel teči. To smo opazili enkrat in to v primeru, ko je bruceloza prizadela sklepe na nogah. Brucelozen zajec torej živi verjetno tako dolgo kot zdrav. Največja škoda, ki jo zajčjemu staležu in s tem lovskeemu gospodarstvu — poleg nevarnosti za zdravje človeka in domačih živali — bruceloza povzroča, je v tem, da prizadene razmnoževanje zajcev, to je njegov zarod. V letošnjem letu smo imeli priložnost posvetiti prav temu vprašanju — se pravi, koliko bruceloza prizadene prirastek zajčjega rodu — dosti pozornosti. V času med 2. februarjem in 12. aprilom 1964, to je v času, ko so zajke v glavnem prvič breje, smo zbrali 75 maternic odstreljenih zajk in med njimi jih je bilo 12 za brucelozo bolnih.

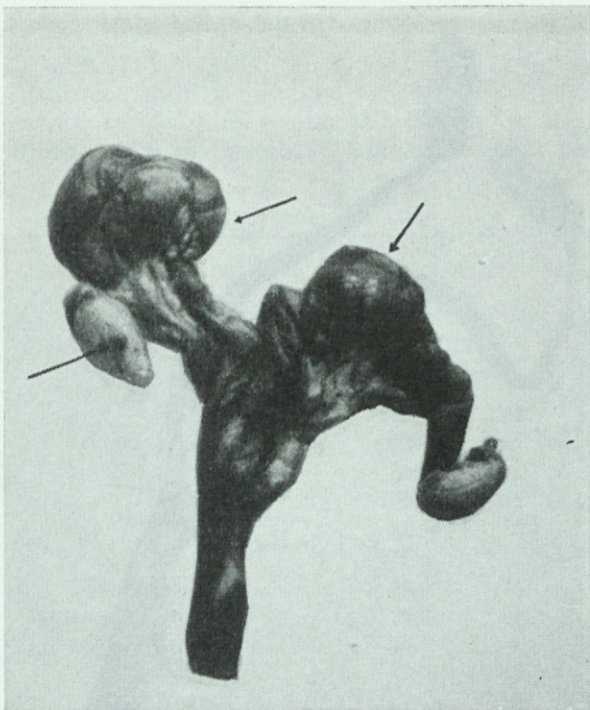
Med temi 12 zajkami jih je bilo 8 s staro okužbo (to je bolnih iz prejšnjih let), štiri pa so bile sveže okužene; to pomeni, da so se okužile že pri prvem letošnjem parjenju z bruceloznim zajcem. Med 63 zdravimi zajkami jih samo 6 ni bilo ob prvem leglu brejih; to se pravi, da jih je v tem leglu preko 90 % dalo zarod. Med 12 bruceloznimi zajkami pa jih je bilo brejih samo 5, to je komaj 40 %, pa še te verjetno vse zvržejo. Od 4 zajk s svežo okužbo so bile 3 breje, medtem ko sta med 8 s staro okužbo bili breji samo 2. Brejost smo sicer pri okuženih zajkah opazili tako v zdravih polovicah maternic (rogovih) kot tudi v bolnih. Kot pa že rečeno, brucelozne zajke, če se že obreji, največkrat zvržejo. Tega ne sklepamo zgolj po tem, ker zvržejo tudi domače brucelozne živali, ampak smo sami tudi pri zajkah opazili določene pojave, ki nas v tem mnenju potrjujejo. Pri dveh z brucelozo bolnih zajkah v maternici nismo opazili zarodkov, pač

Slika 3. Maternica zajke z jajčniki; puščice kažejo brucelozne ognjke na njeni površini. Bolezen je v začetku

Slika 4. Maternica zajke z jajčniki; desni rog (a) zdrav, v levem (b) star brucelozni proces. V njem je zamrt zarodek

Slika 5. Maternica zajke z jajčniki; gornji puščici kažeta ognjke na obeh polovicah maternice, vendar se zajka goni, kar kaže spodnja puščica (krvavo mesto na jajčniku, kjer je izpadlo jajčece)

pa znake, ki govore za to, da sta bili breji in da sta sredi brejosti zvrgli. Prejšnja leta smo ob jesenskih pregledih uplenjenih zajk trikrat našli v maternici zamrte, gnojno razpadle zarodke. Lovci so nas obveščali o tem, da so na terenu našli cela legla mrtvo poleženih zajčkov. Morda

Slika 6. Jetra zajca; vidijo se brucelozni ognjki

brucelozna zajka skoti žive mladiče le tedaj, če jih je nosila v zdravi polovici maternice.

Tako torej skoraj z gotovostjo lahko računamo, da brucelozne zajke v glavnem ne poležejo mladičev ali pa poležejo (zvržejo) mrtve. Dosedanje naše raziskave v loviščih LZ Koper so pokazale, da je 27,5% starih zajk za brucelozo bolnih (ob jesenskih pregledih namreč ločimo isto leto poležene kot »mlade« zajke, ki se bodo prvič parile šele naslednjo pomlad, od »starih«), iz česar sklepamo, da zaradi te bolezni približno četrtnina zajk ne daje prirastka. Če vzamemo, da je v loviščih LZ Koper spomladanski stalež zajk približno 2000 in da jih je okrog četrtnine, to je 500 bolnih za brucelozo, je zaradi te bolezni vsako leto prirastek za okrog 1000 zajcev manjši; v teh loviščih dorasteta namreč na vsako zdravo zajko poprečno po 2 zajčka. Kako naj lovec pri uplenjenem zajcu spozna brucelozo? Kot že rečeno, pri živem zajcu jo je le redko moč opaziti. Pri uplenjenem bruceloznem samcu bosta najčešče eno ali pa obe modi povečani. Če je bolezen že močno napredovala, se to povečanje že močno opazi (gl. slika 1), sicer se pa občuti podprsti. V času parjenja so sicer tudi zdrava moda povečana, toda tedaj so enakomerno nabreklijena, pri brucelozni pa gre povečanje na račun ognjokov, v katerih je gosto sirsast, belkast gnoj. Ti ognjki so v tkivu mod. Ko zajamejo vse modo, ni to več sposobno funkcionirati in zajec postane jalov, vendar še vedno okužbe sposoben (gl. slika 2).

Pri brucelozni zajki na zunaj največkrat ni opaziti nič posebnega. Le pri natančnem otipavanju podkožja na trebuhu (vime) je včasih moč otipati gnojne bule, do velikosti lešnika. V njih je rumenkast, včasih zlatorumenkast, gosto mazav gnoj. Večinoma je pri zajkah brucelozna omejena — kot pri samcu na moda — le na maternico. Pri svežih okužbah se v prereznani maternici opaža tekoč belkasto-sivkast gnoj. Pri starih okužbah pa, kakršne srečuje lovec ob jesenskih lovih, se opažajo na brucelozni maternici gnojne bulice in bule, do velikosti oreha, v njih pa je gost, rumenkast gnoj (gl. slike 3, 4 in 5).

Približno v nekaj več kot polovici primerov so spremembe vidne razen na spolnih organih (moda, maternica) tudi na notranjih organih in to na jetrih (gl. slika 6), vranici, pljučih in bezgavkah, le redko tudi na jajčnikih ali srcu. Kot že omenjeno se najdejo ognjki tudi v podkožju, izjemoma tudi v sklepah na nogah. Pomniti je, da je pri brucelozni gnoj največkrat zelo gost in rumenkaste barve (razen v modih, kjer je belkast), zajec pa je po pravilu prav tako rejen kot zdrav zajec. Po naštetih znakih se ta bolezen da ločiti od drugih kužnih bolezni zajca, ki tudi dostikrat prizadenejo notranje organe ali podkožje, kjer najdemo ognjke, le da je v njih gnoj bel in jih nikoli ne najdemo na modih ali

maternici. Človek mora bruceloznega zajca pazljivo izkožiti, umiti si roke po tem opraviilu, kožo in druge odpadke sežgati ali zakopati, meso pa jesti temeljito kuhano oziroma pečeno.

Kako zatreti brucelozo med zajci?

Rekli smo že, da se bruceloza med zajci širi v glavnem s parjenjem, čeprav ne gre izključevati okužbe po paši, ki je onečiščena z izločki bolnih zajcev. Za brucelozo bolne zajke, ki iz rodil izločajo brucele, se prav tako gonijo kot zdrave. Zajci jih pariyo in se okužijo. Ti potem pariyo tudi mladice in druge neokužene zajke in jih s tem okužijo. Tako se bruceloza vleče z roda v rod. Iz povedanega ni težko uganiti, da je brucelozo mogoče zatreti samo tako, če iztrebimo vse zajce (ker se na daleč ne more ločiti zdrav od bolnega zajca) in pa seveda tudi vse druge izvore bruceloze (npr. domače živali, druge divje živali, pri katerih se ugotovi bruceloza).

Na naš predlog je LZ Koper sprejela načrt za iztrebitev zajcev, za enkrat v 6 loviščih (Koper, Marežige, Dekani, Rižana, Gradin, Gračišče). Merodajne oblasti so izdale potrebne ukrepe, med katerimi je tudi ukinitiv lovopusta za zajca v okuženem območju. Lovska zveza je akcijo iztrebljanja zajcev poverila posebnemu odboru, ki je odločil, da je treba zajce streljati neprekinjeno, do iztrebljenja. Akcija je pričela decembra lani oziroma 15. januarja, ko je bil končan redni lov na zajca. Po nepopolnih podatkih je doslej bila v nekaterih loviščih iztrebljena približno polovica spomladanskega staleža zajcev. Koliko časa bo potrebno za popolno iztrebitev zajca na tem območju, je težko reči. Želeti bi bilo, da bi se to zgodilo čimprej, kajti merodajne oblasti ne bodo prej dale dovoljenja za ponovno naselitev zajcev, dokler ne bo nedvomno dognano, da sedanjega okuženega staleža zajcev ni več. Potem pa se bo akcija iztrebljanja zajcev pričela še v ostalih okuženih loviščih. Razumljivo je, da je do uspešnih in relativno hitrih rezultatov mogoče priti le ob največji odgovornosti in discipliniranosti lovskih organizacij in lovcev.

Ovce se še sedaj pozimi pasejo po Koprščini. Tja jih priženo iz višjih predelov, kjer zapade sneg. Med njimi se skoraj vsako leto pojavi katera, ki pozitivno reagira na brucelozo. Obenem z zajci je prav gotovo potrebno eliminirati s teh terenov tudi ovce. Verjetno bruceloza na Primorskem ni omejena na Slovensko primorje. Merodajni organi ljudske oblasti so se že povezali z ustreznimi organi tako na hrvaški kot na italijanski strani zaradi vskladitve akcije ugotavljanja in iztrebljanja bruceloze med divjadjo. Po organiziranih pregledih zajcev in ostale rastlinojede divjadi je treba tudi v ostali Sloveniji dognati, če je še kje med divjadjo bruceloza, da

bi potem lahko ukrenili vse potrebno. Želeti bi bilo, da lovci sami pri odkrivanju te kužne bolezni, nevarne za divjad, domače živali in človeka, pomagajo in nam s svojimi sporočili ali pošiljanjem sumljivega materiala na pregled olajšajo nadaljnje raziskave. Seveda pa so k temu v prvi vrsti poklicane lovske organizacije, ki morajo za ta problem pokazati več razumevanja.

Noči med medvedi

Tone Ožbolt

Večno sonce je tonilo za Sveto goro, onstran reke Čabranke. Svetli sončni žarki so neopazno lezli navzgor po strmih planinah in na vrhu izginili med orjaškim gorskim drevjem. Nad dolino Čabranke in Kolpe je prav tako neopazno legal mrak in jo kmalu napolnil do poslednjega kotička.

Z lovskim čuvajem Antonom Štimcem sva sedela v kuhinji za kmečko mizo in se menila o medvedih. Oče Ivan je nekajkrat okresnil vžigalnik in prižgal petrolejko, ki je v mraku medlo brlela. Mati Frančiška je postregla s črno kavo, pomila kozico in jo poveznila na zapeček. Bila je nedelja, 17. novembra 1963. Čeprav utrujena od celodnevne hoje in lova na divje prašiče v lovišču Lovske družine Osilnica, sva se s Štimcem odločila, da greva čez noč nad Belico opazovat medvede, ki prihajajo na mrhovišče.

Lovska družina Osilnica ima dober stalež medvedov, gotovo od družinskih lovišč najboljši. Pa tudi naravni pogoji za gojitev, življenje in prehrano te mogočne divjadi so toč zelo ugodni. Lovska družina ima tri medvedja krmišča, ki jih vse leto zalaga. Čuvaj Toni mi je pripovedoval, kako je pred nekaj dnevi celo noč opazoval medvede, ki so se vrstili na krmišču in čez noč pospravili okrog 450 kg težko kravo. Šele drugi dan zjutraj ob pol sedmih je odhlačal zadnji in tedaj je tudi Toni ves premražen zapustil zaprto visoko prežo. Zatrjeval je, da krmišče redno obiskuje šest ali sedem kosmatincev, ki imajo nedaleč stran brloge. V tem predelu lovišča, ki meri okrog 200 ha, smo pred tem imeli tri pogone na divje prašiče. Gost iz Ljubljane je uplenil velikega merjasca. Pred merjascem pa sta prišla kar dva podplatarja, od katerih je bil eden velik in se je pol ure drl, jezil in mikastil, preden se je pred psi in gonjači umaknil. Tudi gonjači so pripovedovali, da so imeli opravka z medvedi. Lovec Nace je videl najprej dva. Trije pa so šli po planinski stezi.

Pred medvedi se je pomikal trop enajstih gamsov, deset metrov stran pa trije kosi srnjadi. Stražišarjeva psica je gonila dva medveda navzdol proti vasi Belica. Medvede so videli tudi drugi. In vendar sem računal, da čuvaj Štimec pretirava.

»V treh pogonih, ki so se zvrstili v tem predelu lovišča v preteklih nekaj tednih z osmimi gonjači, psi in številnimi strelji, smo pregnali medvede,« sem zatrjeval čuvaju in ugovarjal zgodbi o medvedih, ki da so v eni noči pojedli kravo. Pa naj bo že, kakor hoče, sem odločil in se to noč napotil s čuvajem proti mrhovišču nad majhno in revno vasico Belica. Po ozki stezi sva okrog 18. ure skoraj neslišno prišla na gornje njive, 100 metrov od medvedjega krmišča in obstala. Noč je bila temna, mirna in tiha. Na jasnem nebu so se iskriale redke zvezde, le pasji lajež je bilo slišati iz pol kilometra oddaljene vasice. Napenjala sva ušesa gor proti medvedjemu krmišču. Na krmišču ni bilo slišati ničesar. Že sva mislila, da bi krenila dalje, ko so se oglasili medvedi. Začelo se je pihanje in puhanje, rohnenje in renčanje, ki je v nekaj minutah preraslo v silno tuljenje in rjojenje, da je strahovito odmevalo po dolini.

Čuvaj Toni je postajal nestrpen. Najraje bi bil pobegnil. S tem sem računal in le korak naj bi napravil, pa ga sam vrag ne bi več zadržal in ustavil.

»Pojdiva domov, kdo ve, kaj vse se bo ponoči izcimilo iz tega, pojdiva...«, je moledoval Toni. Z medvedom sem se velikokrat srečal. Celo desetletje sem delal in spal v gozdu, med vojno partizanal, po vojni lovil. Nad dvesto srečanj z medvedi bi zabeležil in le enkrat pred štirimi leti je bilo tesno. Pred medvedom sem moral zbežati na bližnjo visoko prežo. V razdalji 4 metrov sva se celo uro gledala, »menila«... Kosmatinec je godrnjal, grozeče rohnel in klestil z čeljustmi. Iz gobca so mu frčale bele pene. To noč je lomljenje, tuljenje, rohnenje in večanje na krmišču prekašalo vsa moja doživetja z medvedi. Lovsko občutje je bilo nepopisno; prekašalo je doživetja najlepših jelenjih rukov in vtise na boje in glasove levov, ki sem jih gledal na filmskem platnu. Nisem se mogel odtrgati od tega. Morda nikdar več takega doživetja, sem si mislil. Toni pa je kar naprej vzdihoval, stal kakor na trnih. Čas je naglo mineval. Ob tem zverinskem rohnenju je pasji lajež v vasi ponehal. Ne daleč na travniku je pod drevjem zašumelo listje. Začuli so se počasni koraki. Prihajali so bliže. »Pazi, za hrptom je medved«, sem polglasno dejal čuvaju in ga prijel za suknjič. In res, 10, 12 korakov od naju je nekajkrat prhnil in puhnil medved, nato pa kakih 20 korakov odskočil in obstal v grmovju. Čez čas se je ob silovitem medvedjem koncertu ob krmišču naš sosed polagoma premaknil in bližal. Odločila sva se za strel, da bi ga odgnala. Doslej nisem imel

strahu pred medvedi. Vedno sem se z medvedom rad srečal. Pripovedovanja o napadalnosti medvedov so pretirana. Nekaj dni pred tem me je lovec Drago zavrnil: »Jaz vem, da medved človeka ne napada, vprašanje pa je, če to ve tudi medved«. Vtem je odjeknil strel. Medvedja borba ob krmišču se je v hipu podela. Slišati ni bilo ničesar. Le naš najbližji podplatar se je ujezil in bližal. Zopet je počil strel. Kosmatinec je nerad s počasnim korakom odšel.

Čuvaj Toni se je zopet naperil, da greva domov, a mene je vleklo na prežo. Dva dni prej sva pripeljala velikega konja, ki si je bil v bližnjem gozdu zlomil nogo. Zaradi tiste krave, ki so jo medvedi v eni noči razvlekli in pojedli, sem odločil, da napraviva drugače. Konja sva presekala na polovico in s pomočjo vprege potegnila na drevo, tako da je bil spodnji del za meter od tal. Polovico konja sva privezala na močno verigo in drugo polovico na 7 mm debelo žico od električnega daljnovoda. Oba kosa sva pritrdila z jekleno žico k deblu, meneč da bo za nekaj dni zaleglo.

Premaknila sva se in previdno stopala proti krmišču z električno svetilko, nekajkrat zavpila in med hojo glasno govorila. Prišla sva v bližino preže in obstala. Svetlobni snop sem obrnil na mrhovišče. Tik ob konju je zažarelo na močni črni postavi dvoje oči. Bil je medved, nekaj metrov stran je stal drugi. Zopet je v zrak počil strel in predrzneža sta se leno umaknila. Čuvaj Toni je prijel za lestev in v hipu zlezal kvišku ter se 12 metrov visoko na stari debeli Kalčičevi češnji v zaprti preži oddahnil. Nedaleč stran v grmovju so pozno v noč lomastili medvedi. Na trideset metrov in bliže so prihajali h krmišču in se godrnjaje vračali, ne da bi to noč še kateri prijel za mrhovino. Čez čas je eden postal na gozdnem obronku in se navzdol po travniku mimo preže spustil proti vasi. Kmalu za tem je od vzhodne strani prišel drugi po travniku in mimo preže v smeri vasi Žurge. V grmovju nad krmiščem pa je še vedno lomastilo. Vendar je bilo za to noč medvedje pojedine na mrhovišču konec. Zavoljo treh strel, glasnega govorjenja in svetlikanja z električno žepno svetilko se je medvedja predrznost unesla. Medvedi so postali previdni in so se nekateri menda tudi nekoliko oplašili. Morda bi bilo prav, če bi jih bila pustila pri miru in se vrnila, kakor je bil predlagal čuvaj Štimec.

Naslednje jutro sem obšel revir nad vasjo Belica. Na vsakem koraku so bili medvedji sledovi, manjših, srednjih in velikih podplatarjev, odtisi prstov in krempljev, polomljeno sadno drevje, oglodani koruzni storži, populjeno in požrto korenje ter številni medvedji čiki.

Dne 21. novembra 1963 proti večeru sem dospel v Belico z inozemskim lovskim gostom Ebrle Robertom, ki se je odločil, da odstrelji medveda. V najini družbi je bil tudi lovec Stanko Kar-

Foto ing. I. Kalan

lovšek. Da smo se oddahnili, smo sedli za kmečko mizo. Ob turški kavi je čuvaj Štimec pripovedoval dogodivščine prejšnjih noči. V mraku smo zasedli visoko prežo ob mrhovišču na zgornjih njivah nad Belico. Začetek je kazal slabo. Preveč nas je bilo na preži in bili smo nemirni. Največ preglavic pa je delal prav čuvaj Štimec, ki se je prejšnjo noč prehladil, zato je močno hropel in kašljal, se krotovičil, presedal in motovilil, da ni kazalo drugega kot zapustiti prežo.

Naslednji večer, 22. novembra, smo že ob petih popoldne zasedli prežo. Čuvaja Štimeca nismo vzeli s seboj. Bili smo gost Robert, Stanko in jaz. Tudi Stanko ni bil prejšnjo noč miren, toda njegovi vroči želji, da bi videl in slišal medveda, nisva mogla odreči. Gost mrak je naglo zagrnil

vso dolino. Nad Čabranko in Kolpo se je neopazno pomikal proti zahodu mesčev krajec, na nebu so migljale redke zvezde. Pasji lajež v vasi je potihnil. Zavladala je popolna tišina. Nedaleč v gozdu so nočni mir prekinile medvedje stopinje. Napenjali smo ušesa in zrlil med drevje, od koder naj bi se prikazal kosmatinec, toda zašumelo je za našim hrbtom. Po listju smo začuli medvedje stopinje. Koraki so se leno bližali in postajali bolj in bolj razločni. Na travniku se je med leskovim grmovjem v mesečini pojavil medved in se enakomerno gugal proti mrhovišču, se ob njem ustavil in brez obotavljanja pričel z gostijo. Kmalu je iz iste smeri od vasi po travniku navzgor prihlačal drugi in končno še tretji medved. Potem se je pričelo kroženje, brundanje, godrnjanje in pihanje, trganje mesa

in drobljenje kosti na pojedini, kakršno le redke srečen lovec doživi. Vzdušje na visoki preži je postalo napeto in nič kaj prijetno. Pritajeno dihanje, rahlo drhtenje mišic, podajanje dvoglediv ob napetem opazovanju medvedje družbe je dolgo trajalo. Stanko se je bil čez čas nekoliko pomiril in oddahnil. Tudi Robert je ob tem prvem srečanju z medvedom nekoliko nemirno lovil sapo in šele po daljšem času odložil daljnogled in zopet normalno zadihal. Na krmišču pa so se prerivali medvedi, trgali, cmokali, drobili kosti, brundali in godrnjali. Ocenili smo jih za medvedko z dve do triletnima mladičema. Medvedka je bila precej velika, siva. Kakor poveznjena omara se je vlačila okrog krmišča, pograbila kos mesa, grizla, drobila, a bila ob vsakem šumu v grmovju in pasjem glasu iz vasi zelo pozorna. Mladiča sta mlatila in trgala konja z vso silo, ne da bi se zmenila za okolico. Šibkejšega smo ocenili na 80 do 100 kg, drugi je bil vidno močnejši in leto starejši. Manjši je bil pravi črnuh, kakor krt, večjemu pa so se po glavi, vratu in zadnji plati v srebrni mesečini lesketale sive rese. Izgledal je siv kakor medvedka. Nisem se mogel odločiti za strel. Čakali smo naprej in opazovali. V bližnjem grmovju smo zopet zaslišali medvedje stopinje in šumenje bukovega listja. Računal sem, da bo izstopil star samotar, ki že 4 leta redno obiskuje krmišče in ki ga cenijo na 250 do 300 kg. Ta orjak je v dolini Čabranke napravil ljudem že precej preglavic. V vasi Belica je čebelarju Šerčerju oropal čebelnjak. Podobno je storil v vasi Mandli pri čebelarju Erentu. Delavec Šerčer iz

Foto T. Ožbolt

Na mrhovišču v Grintovcu, LD Osilnica

Žurg je bežal pred njim. Kmetje so ga preganjali z njiv, ko je lomil koruzo. Če so ga preganili z enega konca njive, je na drugem koncu lomil dalje.

Srebrni mesčev srp je lezel za Sveto goro, a orjaka, ki smo ga čakali, ni bilo. Rad bi bil to medvedjo družino pregнал, da bi morebiti dobili prostor drugi. Zato sem vrgel jabolko proti krmišču. Medvedka je dvignila glavo, obšla krmišče, naredila nekaj korakov proti preži in se zopet vrnila. Vrgel sem drugo jabolko. Medvedka je šla zopet »v patroljo«, ostala dva pa sta mirno jedla dalje. Tretje jabolko sem vtaknil v polivinilasto vrečko in ga tako zadegal proti krmišču. Medvedka je znova napravila obhod, se približala vrečki, vohala, se mirno vrnila, vzela kos mesa in nekoliko stran od krmišča jedla. Na preži je zavladovalo prijetno vzdušje. Stanko se je čudil prizorom, Robert pa se je tiho smehljaj in užival ob početju kosmatincev. Oba sta imela žepne svetilke in sta posvetila. Medvedi so dvignili glave, a zgodilo se ni ničesar. Kaki dve uri je že trajala večerja in še ni bilo dovolj. Medvedi se niso ganili. Šele ob glasnem govorenju na preži so postali pozorni in čez čas so tri zavaljene črne sence nerodno odhlačale v grmovje.

Nekaj dni po tem smo okrog 17. ure zasedli prežo. Ni bilo treba dolgo čakati. Trije znanci so se zvrstili na krmišču. Zadnja polovica težkega konja, ki jo je medved pred dvema dnevoma pred očmi čuvaja Štimca vrgel z drevesa, je šla h kraju. Čuvaj je povedal, kako je medved splezal na drevo in pregriznil 7 mm debelo aluminijasto žico, potrgal jeklene žice okrog debla in vrgel mrhovino na tla. Mislili smo, da pretirava. Ta večer smo se prepričali na lastne oči in mu verjeli. Medvedi so obirali ostanke večerje prejšnjega dne, drobili kosti, odirali konjsko kožo tako na čisto, da si človek ne more misliti, se dvigali na zadnje noge in se stezali navzgor ob deblu, kjer je visela sprednja polovica konja. Čez čas so medvedje šape objele deblo. Veliko črno telo je lezlo navgor in izza veje je pokukala črna glava. Sprednji del konja je bil obešen na močni verigi za vrat nad 4 m visoko od tal in medvedka se je lotila naporenega dela. Grizla in trgala je verigo, konjski vrat in veje, na katerih je visela pojedina. Utrudila se je in se počasi spustila po deblu navzdol, ga nekajkrat obšla, se postavila na zadnji nogi, objela prsni koš in sprednje konjske noge z deblom vred in začela na vso moč vleči levo in desno. Čez čas je popustila. Nekaj ji ni šlo v račun. Pretaknila je orjaške šape, iz objema izpustila deblo in znova prišla konja. Dolgo je privzdigovala težko breme. Kakor mesar, ki v mesnici s kljuka snema zajetno stegno, je poskušala sprostiti mrhovino z veje. Minilo jo je potrpljenje in jezna je z vso močjo privzdigovala konja ter ga sunkovito trgala in vlekla navzdol, mendlala v levo in desno, naprej

in nazaj, da bi si človek ne mislil. Toda ves trud je bil zaman. Spoznala je, da ne opravi ničesar. Nekoliko se je oddahnila, se zopet dvignila na zadnji nogi, se stegnila navzgor ob konju in ga v prsnem košu pričela jesti. Naslednji dan smo ugotovili, da je z gobcem segala nad dva in pol metra visoko.

Čas je mineval naglo. Mesec se je onstran Čabranke bližal zatonu. Medtem je na gozdni parobek pricapljal močan medved. Medvedka se je vrgla na tla. Ostala dva sta jedla dalje. Gost se je pripravil za strel, prvič v življenju, na najmočnejšo zver, ki živi v Evropi. Stanko ni trenil z očesom, nobenega diha ni bilo slišati. Črna senca se je previdno približala, se dvignila pokonci in s prednjimi tacami prijela za konja. Nekaj ji je bilo sumljivo. Robert je dvignil puško. Pomeril je v prsni koš. Edinstven primer, streljati medveda v takšni stoji. Rezko je odjeknil strel in prekinil nočni mir. Črna senca se je vrgla na tla in zginila med drevjem. Skozi grmovje so mikastili in lomili medvedi. Zabokal je srnjak, mi pa smo v temi še dolgo zaskrbljeno sedeli na preži.

Skrivnostni srnjak

Jože Debevec

Že od davnih dni je znano, da so v gozdovih okrog Ljubljanskega vrha, Tolstega vrha, Kamnega vrha in okrog mnogih drugih vrhov tja proti Cerknici, Logatcu in Borovnici zelo lepi srnjaki, tako po teži kakor po trofejah.

Vojna ni prizanesla tej naši lepi divjadi, saj so se prav v teh gozdovih skozi vso vojno držali partizani, ki jim je srnjad dajala tako nujno prehrano. Stalna partizanska enota je bila tu kurirska stanica TV 17. Večina teh partizanov so bili pred vojno ali poklicni lovci ali pa sinovi le teh in se je v njih pretakala še lovska kri. Med temi sem bil tudi jaz. Od bralcev bo verjetno kdo menil, da so ti »gošarji« pokali po vsem, kar je lezlo in hodilo, vendar ni bilo tako. Brez napisanega zakona o lovu smo se dokaj dobro držali lovsko pravičnega odstrela, zlasti Matevž je bil v tem pogledu kaj strog in oštel je tistega, ki je prinesel v taborišče kako mlado srnico. Kaj ne bi bil, saj je prišel iz lovske šole svojega očeta, ki mu je več let vtepal v glavo lovske veščine in seveda pravičnost. In kakor pravijo, da jabolko ne pade daleč od drevesa, je bil tudi Matevž izvrsten lovec.

Nekega poletnega jutra jo Matevž tiho ubira proti Kamnemu vrhu po nekoliko poraščeni gozdni poti. Pri debelem bukovem štoru se ustavi in opreza na manjšo poseko, ki je bila tu in tam poraščena s staro porjavelo praprotjo. Čudno, da ga ni tukaj, razmišlja Matevž in že stopi korak ali dva naprej, ko se požene iz praproti v bližnje grmovje nekaj velikega in tam prične bokati. Matevž je sicer ve-

Foto Fr. Papeš

del, da je bil srnjak, ker je videl rdečo liso, a je šele po glasu spoznal, da mora biti izredno močan, saj je grmelo kakor iz soda. Tisti dan je Matevž v taborišču samo razmišljal, kako naj mu pride do živega. O odkritju je molčal, boječ se, da mu kdo kaj ne pokvari.

Drugo jutro se že v mraku odpravi. Preden pride do poseke, si sezuje čevlje in gre bos previdno naprej. Preden se pritihotapi do tistega bukovega štora, že zasliši na desni strani skoke, »bo bo« in srnjaka ni bilo več. Matevž se je prepričal, da je srnjakov nos le nekaj izrednega ter da ga dišave njegove obleke, prekajene z dimom, le prekmalu dregnejo v nos. Zato je še tisto popoldne šel do bližnje poseke, zmetal cunje raz sebe, nalomil mladih smrekovih vejic in z njimi zdrgnil obleko. Tako naj bi duh po smrečju prepojil obleko in potem, mar so mu vsi srnjakovski nosovi. Obleko je na rokah prinesel v taborišče ter jo obesil na smreko. Vsi smo namreč mislili, da je uničeval uši in če je mogoče še kaj ostalo v njej, jo zato hoče še malo prezračiti. Ko drugo jutro vstanemo, Matevža ni bilo več, pa tudi obleke na levi strani poseke. V tako premazani uniformi in bos se je Matevž s svojim Šönauerjem bližal tistemu štoru, le da še bolj previdno. Še dva koraka in naslonil se bom ob štor, si misli, ko zahrsti veja na levi strani poseke. Toliko, da je še ujel rdečo liso in mimo je bilo. Poslušal je le še mogočni »bo bo, bav«. Od razočaranja je sedel k štoru in izmolil nekaj kletvic, turških, madžarskih, španskih, v cirilici in latinici in seveda nazadnje »sto bogov«. Kar ni se mogel odtrgati od štora in ni mu šlo v račun, da ga je srnjak tudi to pot sparil. Ko bi vsaj videl rogovje, bi se še nekako potolažil. Ves dan se je nervozno

prestopal po taborišču in vedeli smo, da je nekaj narobe. Nobenemu pa ni niti črhnil. Proti večeru je nekam zginil in se vrnil šele v mraku s polnim nahrbtnikom. Ustavil se je pri svojem šotoru in iz nahrbtnika potegnil neko staro obleko, ki jo je že prejšnjo jesen odvrigel. Obleka je sicer malo plesniva, tudi slabo se že drži skupaj, kakih dišav sigurno ni v njej, si misli Matevž. Da bi te cunje posušil ni bilo govora, ker bi se takoj nabrale dima.

Drugo jutro jo v »novi obleki« zopet mahne proti šotoru. Spotoma se je še odišavil s smrekovimi vejicami. Čevlje je sezul precej prej ko navadno in jih potisnil v nahrbtnik, da bi ga ne ovirali. Na rosi si je tudi opral noge, da bi tudi od te strani ne moglo škoditi srnjakovemu nosu, si misli Matevž in počasi koraka naprej. Ker je bil še mrak in dovolj časa, si je bil Matevž srnjaka gotov. Zato ne sme narediti nobene napake. Strašansko se je razjezil, ko je izpred njega skočila žaba in zašumela na listju. Vse je bila, samo žaba ne. Ko je od daleč zagledal štor, je malo postal in oprezal, se zopet pomaknil in ponovno obstal. Danes ali nikoli, in se korak za korakom približa šotoru ter se nasloni nanj. Vreme je bilo popolnoma mirno, da je komaj ugotovil, v katero smer vleče sapa. Srnjaka še ni bilo na spregled. Ali ga danes ne bo? Bil je že popoln dan. Zdajci zagleda na drugi strani poseke, da se je zganila praproč. Po krajšem času se praproč razmakne na drugem kraju in srnjak dvigne glavo. Pokaže se močno rogovje, osmerak in vmes še eno šilo. Matevž že stiska k licu puško in čaka, da se srnjak malo prestopi. Toda srnjakova glava se skrije v praproč in Matevž zaman čaka, da se znova pokaže. Že ko je sonce vzhlo, se je srnjakova glava zopet pokazala, a tedaj že na robu gozda. Rogovje je pobliskovalo v jutranjih sončnih žarkih. Matevž tudi takrat ni mogel streljati, ker je bil srnjak sicer zakrit in tudi glava je zginila. Matevž se je vrnil v taborišče in nas prestrašil s svojo imenitno obleko, saj nismo slutili, kaj ima za bregom. Vprašal ga ni nihče, saj je bil naš komandir. V juliju je Matevž pogostoma prinašal v taborišče sveže bukov listje in kadar je le malo utegnil, je pihal v list, držeč ga k ustom, da je dajal hreščeč glas. Matevža je prevzela nova misel, da bo v prsku srnjaka priklical. Toda bukov listi so dajali vse druge glasove, le srnjih ne. Uporno je Matevž preskušal vse vrste bukovih listov in ugotovil, da imajo listi, rastoči v senci, boljši glas. Čim bolj so se bližali dnevi srnjega prska, tem bolje so peli Matevževi bukov listi.

Oborožen s polnim žepom bukovega listja je Matevž v drugi polovici julija krenil proti Kamnemu vrhu, kjer je domoval njegov srnjak. Ko se je okolica umirila in so šoje jenjale s hreščanjem, je prislonil svoj »inštrument« k ustom in pričel: piv, piv. Tako je ponavljal nekaj dni in priklical precej srnjakov, ki pa jih ni streljal zaradi »pravega«, ki ga ni bilo. Prepričan pa je bil, da njegov »inštrument« dobro deluje.

Neko popoldne se zopet odpravi v bližino tiste poseke in si dobro pripravi in zastre sedišče. Pregledal je več bukovih listov in izbral najboljšega. List je dajal take glasove, da bi se premaknil še kamen, kaj šele srnjak. Naenkrat se zasliši po grebenu navzdol lomljenje in skoki, naravnost proti njemu. Puško vrže k licu in čaka. Pred njim se na deset korakov, kakor ukopan, ustavi njegov srnjak. Resk, in srnjak je ležal. Matevž si je obrisal moko čelo in zamrmral: Sto bogov, zdaj si moj! V gobček mu je vtaknil zadnji grizljaj, ga iztrebil in potisnil v nahrbtnik. Ko se je zadovoljen s srnjakom prebijal skozi grmovje, zasliši za seboj »žk, žk, žk.« Ustavi se, pogleda nazaj, glasu nič več, pa tudi

videti ni bilo ničesar. Brž ko je jel hoditi, je za njim zopet hreščalo »žk, žk, žk« in če je obstal, je utihnilo. Pospešil je korak in čim bolj je hitel, bolj je za njim hreščalo, da so mu vstajali lasje. Ves prepoten je pritekel v taborišče, odvrigel nahrbtnik in se zavalil pod štor. Šele zvečer ob ognju nam je pripovedoval, kakšen lov je imel in kako ga je nekaj zasledovalo, ko se je vračal s srnjakom. Končal je s trditvijo, da je bil ta srnjak povezan s samim hudičem.

Drugi dan je Matevž sedel na rob šotoru in zbiral pribor, da si prišije gumb na hlačah. V žepu nahrbtnika je imel polno vretence sukanca, a ko seže ponj, je v roki držal prazno vretence. »Sto bogov«, je robantil, »nekdo mi je pobral sukanec, zraven pa je bil toliko nesramen, da je pustil prazno vretence. Kaj takega še nikoli!« Kmalu se je zadeva razjasnila. Ko se je Matevž plazil s srnjakom v nahrbtniku skozi gosto grmovje, se je konec sukanca, ki je gledal iz nahrbtnika ujel za vejo. Vretence se je odvijalo in drgnilo ob platno žk, žk, žk, kar je tako preplašilo Matevža, da bi skoraj postal vrazjeveren.

Na jerebe

Ing. Vitomir Mikuletič

Lovci mnogokrat razpravljajo, katera vrsta lova je najlepša, katera nudi enemu ali drugemu več lovskega užitka. O tem razpravljajo pri omizjih, na zadnjih pogonih, v lovskih kočah pa tudi v našem glasilu. Nekomu je všeč brakada v jesenskem gozdu, drugemu spet naporni gorski lov na črnega svata — gamsa, spet nekomu urni strel, vržen za kljunačem. Nekateri nadvse cenijo delo šolanega psa, ko otrpne v stoji in nakaže kito jerebic ali fazana. Mnogi se navdušujejo za skrivnostnega velikega petelina in čare, ki jih nudi zasliševanje in naskakovanje, tiha noč in porajajoči se dan. In še se vrste načini lova, ki vzburkajo lovca kri in ga vedno znova vabijo z vse premagujočo silo v lovišče. Vsak način lova, vsaka vrsta divjadi nudi svojski užitek in ne bi mogel reči, da je eden lepši, boljši ali etičnejši od drugega. Vendar me je že iz mladosti sem najbolj mikalo klicanje jereba.

Navdušenje za to vrsto lova je pri meni tolikšno, da sem že kot dijak sam delal prav dobre piščalke iz zajčjih kosti. Dve od teh še danes uspešno uporabljam. Ko sem nastopil službo na Primorskem, v obširnem Trnovskem gozdu, sem se seveda takoj začel zanimati za jerebe. Vendar mi ljudje, tudi lovci o njih niso znali dosti povedati. V starih gospodarskih knjigah sem pa le zasledil v poglavju, ki je obravnavalo lov, navedbe, da so ponekod številni tudi jerebi. Seveda sem ob prvi priložnosti obiskal omenjene kraje, o jerebih pa ne duha ne sluha. Nisem si mogel pojasniti, zakaj ni jerebov, ki da so bili »zelo številni«. Na primer predel Mrzla draga. Neki bivši gozdar mi je pravil, da je tu večkrat uplenil kakega jereba. Ko sem šel tja, jerebov nikjer. Zdelo se mi je, da tu niti biti ne morejo. Enomeren bukov gozd, brez podrasti in grmovja, sicer precej gost, vendar enoličen in... dolgočasen. Ravno, gladko drevje, sami sivi stebri, debela plast šumečega rjavega listja na tleh. In goste zelene krošnje. Mračno, tiho in mirno. Ne, to ni kraj za jerebe. Bil sem razočaran. Nekega dne

pa sem le razkril tudi to skrivnost. Čisto slučajno. Ko sem se vračal proti večeru domov po stari poti, mi obstane noga. V gostem mladem bukovju je pel jereb. Prvi, ki sem ga slišal v Trnovskem gozdu! Kmalu potem mi je rekel J. P., da so v odd. 14 verjetno jerebi. Šla sva tja in prvi je pristal na klic. Tako se je začelo. Skoraj vsako leto sem odkril kako novo področje z jerebi. Skrivnost je bila v tem: Trnovski gozd se že dve stoletji goji v enodobni obliki. Gošča raste v drogovnjak in ta v debeljak. Sečnje se premikajo po nekem določenem redu. Dokler je gozd v obliki gošče, so tu tudi jerebi. Tu imajo dovolj kritja, hrane in miru. Ko gošča zraste v drogovnjak, postane sestoj svetlejši in preglednejši, grmovje zgine pod zastorom krošenj in s tem se bistveno spremenene življenjski pogoji jereba. Zato si poišče novo življenjsko okolje, ki mu ustreza in zadovoljuje njegove zahteve glede hrane in miru. Le v raznolikem, neenakomernem z gozdnogospodarskega stališča manjvrednem gozdu, kjer je obilo grmovja, leske, jerebike, šipka, mahu, robide, bezga, dreva in malih jas, se jereb stalno zadržuje. Enoličnost in pravilnost v naravi jereba odbijata.

V takih okoliščinah sem na Primorskem pričel loviti jerebe. Uporabljal sem malokalibrsko puško. Njena uporaba pri lovu na jerebe nudi mnogo več užitka kot šibrenica. Spominjam se slučaja, ko je moj lovski tovariš streljal jereba s šibrami št. 12 in ga pri tem tako oskubil, da je revež ostal brez repa in polovice perja: Začuda pa jereb sam ni bil prav nič razbit.

Zelo lepo in prijetno je loviti jerebe v dvojce, posebno še, če sta oba lovca dobra jerebarja. Z znanjem H. J. iz Nove Gorice, ki je tudi navdušen jerebar, sva se večkrat menila o jerebih, a na lov sva šla še le lani prve dni oktobra. Vreme v Gorici je bilo lepo, sončno in obetal se je dan, poln lovskega užitka. A v lovišču, kamor sva prišla že precej zgodaj, je pihala burja, ki je preganjala raztrgane oblake preko vrhov in grebenov. Najino pričakovanje in veselo razpoloženje sta se vedno bolj bližala ničli, posebno še, ko sva zavozila v meglo. K sreči jo je burja kmalu razgnala. Po gozdnem kolovozu sva jo mahnila v redki jelov — bukovi gozd, ki ga dopolnjuje precej gosto leščevje in drugo grmovje. Bila sva kar precej potlačena, kajti takega vremena nisva pričakovala. A ker sva napravila že tako pot in vzela dopust, sva sklenila, da pač dan kar najbolje izkoristiva. Med takimi mislimi in pogovori naju prijetno preseneti jereb, ki je na kolovozu pobiral pesek. Srečanje je bilo nenadno, saj sva prišla izza ovinka skoraj do jereba. Zletel je v bližnje leščevje. »Ta bo najin«, sva si rekla in odhitela naprej, da ga v loku obideva. Našla sva primerno mesto ob jelki in čez čas zakličem. Toda bila sva predaleč in ni bilo nič. Zato sva se premaknila. Po nekaj klicih zagledam petelinčka, kako se previdno približuje. V primernem trenutku, ko je bil jereb za drevesom, dvignem puško in hip nato že sprožim. Jereb zadet zleti naravnost proti meni. Mislim sem, da se bo zaletel vame in zamahnem s puško. Udarci ga vrže na tla poleg mene. Zaradi nepripravljenosti in tudi moje nerodnosti ga nisem mogel prijeti. Jereb se nekako dvigne in v loku odleti v sosednjo vrtačo. S tovarišem, ki je vse to opazoval nekaj metrov stran, sva vsa razburjena. Jereb je očitno zadet, v razgibanem kraškem svetu ga bo brez psa težko najti. Vendar greva tja odločena, da ga poiščeva. Najino že itak slabo razpoloženje je sedaj popolnoma na tleh. A sreča je danes mislila na naju. Čez nekaj minut najdeva jereba sredi globače na čistini.

Dobre volje se odpraviva naprej. Klicala sva na več mestih, toda brez uspeha. Medtem sva počasi prišla iz jelovega gozda v nizko bukove. Ob kolovozu na

Foto ing. V. Mikuletič

vlažnih mestih raste bezeg. Ravnokar so jagode dozorele in te so oktobra jerebu glavna hrana. Sedeva tako, da ima H. J. pregled pod kolovozom, jaz pa nad njim. Po drugem klicu že zagledam jereba, ki pridrobi na kolovoz. Toda moral naju je videti. Otrpnem. Jereb se obrne in nadaljuje pot proč od naju. V tem trenutku dvignem puško, a prepočasi. Že je jereb zginil v gosti podrašti. Komaj se srce malo pomiri, pogledam k H. J. in vidim, da tudi on dviga puško. Po listju šumlja. Aha, tu je še nekaj! Škilim v tisto smer in res! Tudi tam bo jereb. H. J. ne strelja. Nekoliko premakne puško. Jo oddoži. Tiho ga vprašam, kaj je. »Jereb«, pravi, »samo je zginil za skalovjem«. Nekoliko se obrnem v tisto smer in zakličem. Že prihaja. Še malo in... H. J. strelja. Drugi jereb. Lahko sva zadovoljna. Napotiva se v dolino. Zelodec naju opominja na svoje pravice. Zakuriva ogenjček in pogrejeva hrano. Prijetno je. Razpoloženje se je vidno popravilo. Po malici še pokadiva in pokramljava o današnjem lovu. Zgodna sva še. Ura kaže komaj nekaj čez poldan. Predlagam še kratek obisk na bližnje staro poseko. H. J. se kar strinja in greva. Vendar sva nekoliko razočarana. Prav tu napravljajo ljudje drva. Morava naprej. V globeli, kjer leži vse križem, se ustaviva. Kličem. Čakam. Nič. Še enkrat, dvakrat in spet čakam. Zdi se mi, da se je na oni strani nekaj zgnilo. Da, jereb prihaja. Počasi, previdno. Ustavlja se, gleda okrog, išče. Pa spet naprej med skalami. Že se obrne proč. Izgleda, ko da nekaj dvomi. Dvignem puško in zakličem še enkrat. Sunkovito se obrne in caplja naravnost proti meni. Še je predaleč. Čakam. Do tiste bukke naj še pride, potem... Potem počti. Jereb omahne. Pisano telesce še obupno zatrepeta. Mir. H. J. mi zaželi lovski blagor in da jerebu v kljunček jelovo vejico. Za to jesen je dovolj. Lep lov, lepi užitki.

»Šoje«

Jože Mekinda-Franci

Poznega jesenskega dne sta se vozila kolesarja iz Ljubljane proti Dobrovi, med hribčke Polhograjskih Dolomitov. Vijugasta cesta se je videla vedno slabše, mrak je že legal med bregove, za njunima hrbtoma se je že kazal lahen lunin sij na beli peščeni cesti. Policijska ura se je bližala, zato sta vedno bolj hitela, ker je bila s policijsko uro vedno večja nevarnost italijanskih patrolj.

Še kilometer, nato zavijeva v dolino pod Babno goro, sta menila kolesarja; tam ne bo Italijanov. »Paziti pa morava pri mostičku na glavni cesti, kjer je gostilna in se od časa do časa ustavljajo Italijani,« je dejal starejši, Davorin Kremžar, ki so mu od napore tekle po čelu in licu potne kaplje.

Kmalu sta zagledala skozi mala hišna okna luči. Bila je gostilna. Ustavila sta se, da bi shranila kolesa do drugega dne. Na šoje greva, letos je kostanj dobro obrodil, debele bodo, sta pojasnila. »Kje pa imata sovo, ali jih bosta lovila z rokami?« »Na čvenk in limanice, lani se nama je tukaj kar dobro obneslo, dvaindvajset sva jih in dve sraki.«

»Kar tjale pod streho jih dajta, nihče jih ne bo vzel. Le italijanske patrolje pogosto pregledujejo cesto, posebno ponoči se kaj radi vozijo tod okoli, ker hodijo ljudje čez mejo na Gorenjsko — v Nemčijo, pa jih love. Sliši pa se, da so v Polhograjskih Dolomitih partizani. Mi nismo še nikogar videli, Italijani pa nobenega ujeli. Pazita, da vama ne pokvarijo lova.«

»Bo že kako, saj ne greva daleč in tako nizko ne bodo prišli; šoje jih najbrž ne zanimajo.«

Darine iz Zelene jame je vzel precej težko aktovko s kolesa, isto je storil tudi njegov spremljevalec Jože iz Vodmata. Po slabi gozdni poti, ob hribovskem potočku sta se počasi pomikala proti črni gmoti, ki je bila pred njima. Hribovje na vzhodni strani je bilo obsijano od lune, tako da je bila hoja znosna. V daljavi za njunima hrbtoma so se slišali posamezni strelj.

Še nekaj minut, naprej bi bilo že nevarno; sicer sta imela za vsak primer pištoli. »Časa imava dovolj, javka je šele ob enajstih pod grebenom pri hiši, ki se ji pravkar vidi osvetljena streha,« je govoril in kazal Darine spremljevalcu.

Sedla sta ob poti na obeljeno smrekovo deblo. Nekaj časa sta molčala in zrla v vrhove hribov in grebenov, ki so metali dolge sence v nasprotni breg. Vedno bolj hladno jima je bilo, trla sta si roke in nemirno opazovala okolico.

»Sem res radoveden, če bova ujela kako šoje; najine limanice so bolj za Italijane kot za šoje. Marsikoga bodo spekle.«

»Ali si bil že kdaj pri njih? Koliko je še do tja?«

»Dobre tri četrt ure po grebenu, na vrhu sva pa itak že pri hiši. Enkrat sem bil, prinesel sem jim pošto iz Ljubljane. Saj verjetno tudi ti poznaš Zidaneka. Med njimi je!«

Medtem sta vstajala in se pripravljala za nadaljevanje poti v vas Brezje. V njuni bližini je počil strel. Odjeknilo je po dolini in odmev se je ustavil nekje pod vrhovi hribov.

»Izgleda, da so Italijani pri gostilni. Za danes sva rešena. Jutri pa ne bi rekel dvakrat, da naju počakajo in preiščejo. Boš videl, da se jim bova zdela sumljiva!«

Iz sence sta prišla v mesečino. Začel je pihati jugozahodnik, ki ni obetal nič kaj dobrega. Luna je imela velik svetel kolobar. Vse je kazalo, da ne bo nič kaj prida vreme. Jesensko listje se je podilo po ozračju in padalo nekje v dolino. Pohitela sta in prej, kot sta pričakovala, prišla na vrh grebena. Nekje na zahodu so se zbirali oblaki, se razbijali in zopet kopicili.

»Stopiva do hiše.«

Drug ob drugem sta se približevala kozolcu, ki je stal pred hišo. Ceravno sta hodila tiho, ju je začutil domači pes. Zaganjal se je proti prišlecema, a ko je spoznal Darina, se je stisnil in mahal s košatim repom. Lizal se je po gobčku, se nasmihal in zvijal na vse mogoče načine, da bi se prikupil; le neznanega spremljevalca je gledal malo postrani. Med vrati se je pokazala velika moška postava.

»Dober večer.«

»Dober večer, si že prišel? Nekoga imaš s seboj. Le pojdi v hišo, jaz bom pa zaprl to ščene, da ne bo lajalo.«

Prišlecema je segel v roko in ju povabil v hišo. Za veliko javorjevo mizo je sključena stara mati na pozdrav komaj odgovorila, ker je bila naglušna. Sedla sta, domači pa jima je postregel s klobaso in kruhom ter takoj odnesel aktovki iz hiše.

»Ni dobro, da so kake stvari v hiši, vrag si ga vedi, kdo lahko vstopi. Bolje je, če smo varni. Sta kaj prida prinesla? Že nekajkrat so me vprašali za tvojo zvezo. Ali si prinesel odgovore na zadnjo pošto?«

»Nekaj imam. Ne vem, za koga je. Tule je še paket. Kmalu morajo priti, devet je odbila.«

V razgovoru je tekel čas hitro, v pričakovanju pa počasi. Ni in ni hotela biti enajst. Sami trije so ostali v topli hiši, ki jo je ogrevala kmečka peč, v kateri so pekli zjutraj hlebce za družino — za partizane.

»Zdajle pa, kot bi se mi zdelo, se je potegnila mimo kozolca po travniku neka dolga senca. Kar zdi se mi, da so prišli. Počakajmo, saj bodo javili.« Odgrnil je zaveso na oknu in pustil malo priprto. Od zunaj je rahlo potrkalo. Še enkrat. Odziv iz hiše je dal prišlecem vedeti, da je v hiši varno. Stopil je na prag in kaj kmalu so stopili v vežo trije partizani. Eden se je vrnil pred hišo na stražo, druga dva pa sta s težkimi čevlji ropotala po veži. »Rahlo dežuje, a iz vsega tega ne bo nič, vse se je že že razbilo,« se je slišal pogovor, »ali so prišli iz Ljubljane.«

»Je že vse v redu, kar v hišo pojdita, tam se vse domenimo!«

»Ivan, prav imaš, mudi se tudi nama, hudičevo so nas gonili zadnje tri dni. Nihče ni padel, a vseeno, dela smo imeli preko glave, da smo se umikali italijanskim patroljam. Zato smo se umaknili na nemško stran; šele danes smo se vrnili na italijansko. Tu je zopet mir.«

»Dober večer.«

»Dober večer, smo si kar mislili, da Vencelj ne bo sam tako dolgo bedel, da mora imeti v hiši pomoč, da čuje. Kako pa kaj z vama?« je vprašal medtem oni, ki je prvi pozdravil. »Ali sta prinesla kaj za naše fante?«

»Nekaj bo, sicer nisva prinesla preveč, da ne bi bila opazna. Nekaj bomb je... kar v hišo prinesi, bosta kmalu videla.«

Domači je prinesel aktovki, izložil dvanajst narezanih bomb, nekaj nabojev, dva samokresa in zavitek pisem. Velik, stasit partizan je vzel v roke

najprej zavitek in ogledoval naslove; tudi njegov je bil med njimi. Sedel je bliže k mizi, primaknil petrolejko in počasi bral. Dobil je pismo od žene. Oči so se mu svetile in počasi pomikale po pisanju. Videti je bilo, da je iz delavskih vrst. Ko je pismo prebral, ga je ponovno prelistal, se nekajkrat pogladil pod nosom, kjer so mu krasili obraz majhni temni brki.

»Jih vidiš vrage, že vohajo, kje sem. Ženi nič kaj ne verjamejo, da sem šel v Nemčijo na delo. Piše mi, da dobiva podporo od Osvobodilne fronte,« je govoril sam s seboj, ostali pa so ga z začudenjem ogledovali, kot da bi hoteli izvedeti vsebino pisma. »Sin mi pa pošilja pozdrave, glejte, kar lepo pisavo ima za drugi razred; da bi bil malo starejši, bi bil lahko pri nas.«

»Pripravi še hlebe in če imaš še kaj druge hrane«, se je oglasil njegov spremljevalec, »danes se nama mudi, ker se še to noč pomaknemo malo više; zdi se nam, da so v dolini Italijani še vedno nemirni, odkar smo streljali na njihovo patroljo. Preplašili smo jih dobro. Kako pa kaj vidva, so vaju kaj ustavili na poti?«

»Živa duša naju ni ustavila. Ko sva se vzpenjala v breg pa se je slišalo nekaj strelav v dolini.«

»Tudi mi smo jih slišali. Dobili smo tudi obvestilo, da jih je v Horjulu in Polhovem Gradcu nekaj več kot navadno. Taka obvestila pa nam ne diše. Bolje, da se pravočasno izognemo težavam.«

Darine in partizan, ki je dobil pismo, sta se dogovorila še o drugih stvareh. Verjetno je dobival navodila za nadaljnje delo. Medtem ko sta govorila, je že basal v velik nahrbtnik hlebce kruha in municijo, ki sta jo prinesla. Ko je bilo opravljeno, so si segli v roke in s pozdravom »Delu čast« odšli v noč.

Domači je upihnil luč, stopil na dvorišče in odvezal psa. Še uro so sedeli za mizo in se v temi pogovarjali.

Ni se še daniło, ko sta se prišleca poslovila in odšla po grebenu navzdol v mešan gozd. Za robovi sta se ustavila, z vejami naredila veliko uto, da sta bila skrita pred pticami, nastavila limanice, in ko se je začelo daniti, je začel Kremžar oponašati sovo. Ni minilo četrť ure, ko se je zapodila prva šoja v past. Vsa obdana z limanicami se je valjala po bregu, a sta jo kmalu ujela. Nastavila sta nove in premetavala vrečo, v kateri je bila ujetnica. Ta se je drla na vse pretege in privabljala svoje vrstnice in druge male ptice. V dobri uri jih je bilo v vreči že pet. Neznosno hripavo zadiranje ujetnice je privabilo v bližino tudi skobca, ki je sedel na drevo med limanice. Tudi ta se je zvalil v resje, a njega je doletela drugačna usoda. Na mestu je bil sojen in zavržen v kot kolibe. Tako se je ponavljalo tja do desete ure. V vreči je bilo že šestnajst ujetnic. Dovolj jih je bilo, zato sta se odpravila do svojih koles. Že med potjo pa sta opazila na drugem grebenu nekaj ljudi, katerim so se neki predmeti od časa do časa zasvetili v soncu. Partizani so prejšnji večer pravilno presodili. Bila je italijanska patrolja dvajsetih mož. Na robu kakih sto metrov nad patroljo sta se ustavila in jih opazovala. Sedla sta med nizko smrečje in borovje. Ni bilo dolgo, ko začujeta tudi po poti, po kateri sta šla prejšnji večer, lahne udarce čevljev in trda tla. Zvok je bil zamolkel in tih, ker je ponoči rosilo in medlo sonce še ni posušilo zemlje. Darine je pokazal Jožetu s prstom na ustih znak za tišino. Tudi pred njima se je razvijala italijanska patrolja. Prvi so imeli pripravljene puške na strel, oni za njimi pa so hodili bolj sproščeno. Počasi so se jima

Foto M. Rijavec

odmikali iz obzorja proti kmetiji, kjer sta prenočila. Komaj so odšli, že sta se spustila po hribu strmo navzdol in prišla do potočka in slabe vozne poti, od tu pa proti gostilni. Bila sta pošteno umazana od ilovnate zemlje, zato sta se hotela nekaj deset metrov od glavne ceste umiti. Komaj pa sta si sezula čevlje, je že nekdo vpil in nekaj kazal z roko proti njima. Dva oborožena Italijana sta se jima približala in z rokami kazala, da se morata takoj obuti in oditi z njima do gostilne. Ko so prišli tja, je stal pred gostilno tovorni avtomobil. Verjetno tisti, ki je pripeljal vojake, ki so šli v patroljo po bregovih. Več ostalih Italijanov se je gnetlo pred vhodom; eni so pili, drugi lenarili, nekateri pa so čudno gledali dva »ujetnika«, ki so ju peljali v gostilniški prostor. Nekdo izmed njih je zasilno govoril slovensko. Izpraševali so, od kod sta, kam sta namenjena, po kaj sta prišla, pregledali so vse, kar sta imela, najbolj čudna pa se jim je zdela vreča, iz katere so se oglašale že precej utrujene šoje.

»Molto bene!« je spregovoril majhen črnuh, ki je odvezel vrečo in zagledal v njej ptičje, ki so Italijanom prava slaščica. Eno je potegnil ven, a ga je tako usekala po prstih, da je odskočil in izpustil šojo, ki se je zaletela v okensko steklo in ga razbila. Po dolgem trudu je nekdo vso upehano le ujel in vtaknil nazaj v vrečo.

Dobro uro so ju zasliševali, končno so ju izpustili, a šoje so ostale njihov plen.

Vračala sta se proti Ljubljani, srečna, da se je tako dobro izteklo. Z besedami »da se je dobro izteklo, so nama pomagale šoje,« sta se poslovila pod viaduktom, ki vodi iz Most v Zeleno jamo.

Odpovejmo se za nekaj časa odstrelu divjih rac, ali pa jim podaljšajmo lovopust

Prepričan sem, da je skoraj vsak naš lovec opazil in ugotovil, da je divjih rac pri nas iz leta v leto vse manj. Tu mislim predvsem race, ki ostajajo in valijo pri nas. In če bi upoštevali še race, ki skoraj vsako leto prilete s severa, bi ugotovili, da se tudi število teh zmanjšuje. Na to ugotovitev pa ne more vplivati izredno številni pojav »gostov« ob hudih zimah, ko zapuste sever. Kje je vzrok številnemu upadanju? Enostavno v vse večjem odstrelu in povečanem številu lovcev. Pri tem so pa še odločujoči vplivi, kakor krčenje ugodnih vališč, vsesplošno pobijanje rac domačink, predvsem pa prezgodnji odstrel. Lovopust raci mlakarici se izteče že v začetku avgusta in takrat so »doma« izvaljene race še nedorasle, ki so kaj lahek plen lovcev. Saj lete zelo slabo, kolikor pa ne lete, jih dober lovski pes polovi in prinese. Najprej seveda pade »stara«, ki poletava okrog mladičev. Že v prvih dneh lova so skoraj povsem uničene družine »domačih« divjih rac. Se porazneje pa je pri tem izredno dovoljevanje predčasnega odstrela, ki se uveljavlja pri nas zadnja leta. Razlog teh dovoljenj je menda v tem, da sosedje — hrvatski lovci streljajo

race že v juliju. Mislim, da bi se moralo ravno tu doseči soglasje glede lovne dobe oziroma gojitve. In če bi se skupno s hrvatskimi lovci odpovedali za kako leto odstrelu, bi se število divjih rac domačink povečalo. Pri nas izvaljene divje race nas redko zapuščajo in če nas zapuste, je to samo za krajšo dobo. Tudi one redke, ki jih izvabi klic severa, se sigurno vračajo in to ne same, ampak družno pripeljejo »v svoj kraj« mnogo severnjakov.

Odstrelna doba je tudi predolga, saj so race v pozni zimi že tako suhe, da jih je sama kost in perje. Takrat so povečini že v parih, ki ostanejo pri nas. Seveda je od teh le malo domačink, ker so bile postreljene že v začetku lovne dobe; večina je severnjakinj.

Dolžnost nas lovcev je, da z vsemi ukrepi, pa četudi z odpovedjo odstrelu dvignemo stalež divjih rac pri nas, da ne govorim o njih umetni vzreji, ter tako za bodoče ohranimo tudi ta del žive narave.

Milan Šušteršič

Letos — prepelice

Zadnja leta smo na žalost ugotavljali, da so prepelice z naših polj skoraj povsem izginile. Krivdo za to smo pripisovali v prvi vrsti selitvam, češ da jih v jeseni na poti v severno Afriko in spomladi nazaj iz leta v leto več polovijo v južnih krajih in da so jih v zadnjih letih v velikem številu uničile vremenske ujme, ki so zajele njihove selitve. Letos pa sporočajo iz več lovišč, kjer prepelice ni bilo že več let, da zopet petpedikajo. Posebno mnogo jih je letos ob Cerkniškem jezeru. Naselile so se po travnikih med grmičevjem. Od vsepovod s cvetočih travnikov se čez dan in pozno v noč glasi »žev—vev, petpedi«, pesem naše najmanjše kokoške. Zanimivo je, da po velikih njivah, preurejenih za sodobno strojno kmetovanje, v cerkniški dolini prepelice skoraj ni. Jože Kristen, znani lovec in kinolog iz

Cerknice, pravi, da ne pomni tolikega števila prepelice ob Cerkniškem jezeru, tudi prej ne, ko so bile prepelice pogostna, navadna divjad naših polj. Pojav te množičnosti si razlaga tako, da so ob selitvi z juga na sever morale vplivati na prepelice določene, najbrž vremenske razmere, ker so si izbrale travnike in pašnike okrog Cerkniškega jezera za svoje letošnje domovanje.

Ali je razveseljiv pojav prepelice pri nas začetek porasta njihovega staleža, ali pa je samo vzpon pred koncem?

-elf-

Medvedi in srnjad v lovišču LD Novo mesto

Znano je, da je v lovišču LD Novo mesto precej medvedov. Največ od teh je »prišlekov« iz roških gojitvenih lovišč, ki pridejo na »gostijo« v času zorenja grozda v Poljsko in Straško reber. Tudi oves, proso in mlečna koruza jim gre v slast. Za lovišče pa so posebno škodljive vodeče medvedke v pomladnih in poletnih mesecih in to predvsem za mlado srnjad. V iztrebkih teh kosmatincev smo že velikokrat našli dlako srnjadi. Seveda najde stikajoča medvedka, ko išče vse noči hrano za sebe in svoj zarod, tudi kako poginulo srnjad. Toda v zadnjih treh letih je srnjad, ki je preživela »gozdarsko selekcijo« v letih 1957—58 v revirju Brezova reber, zdrava. Trditve nekaterih starejših in izkušenih lovcev v LD Novo mesto, da medvedve v tem delu lovišča uničujejo srnjad, je točna. Člani LD Novo mesto smo temu predelu lovišča posvetili največ pozornosti pri gojitvi. Zgradili smo s pomočjo gozdarjev lovsko kočjo in uredili oz. osnovali 5 remiz v okolici najbolj ogroženega naselja Brezova reber. V bližini tega naselja smo uredili krmišče za medvede, ki ga zalagamo povprečno 8 mesecev letno, kar je veliko finančno breme za LD. Morda bo kdo od lovcev dejal, da nam služi za odstrel medveda, li-

sic in drugih škodljivcev. Toda krmišče vzdržujemo že 12 let. V tem času pa smo uplenili samo tri medvede po inozemskih lovskih turistih, kar nikakor ne krije izdatkov za krmišče. Smo pa s krmiščem uspeli delno zmanjšati škodo na okoliškem polju. Zgradili smo 23 visokih prež za opazovanje in odstrel divjadi, 31 solnic in postavili dve večji krmišči za jelenjad in srnjad, ter uredili nekaj napajališč v lovišču. To je samo nekaj naprav, ki jim posvečamo glavno pozornost. Ne moremo pa naštevati vseh ostalih dejavnosti, ki zahtevajo od lovca ogromno osebnega truda ter nešteto prečutih noči na tleh in visokih prežah ob zorečih poljskih pridelkih. Za tako dejavnost je pač potrebna precejšnja mera idealizma, ki pa je največkrat nagrajen z neuspehom in kritiko občanov, češ, glej jih, spet gredo na izlet. Kljub vsem naporom in trudu, ki ga vlagajo posamezni lovci v gojitev v tem lovišču, so rezultati gojitve minimalni. Lovišče je revno s plemenito parkljasto divjadjo iz že omenjenih vzrokov. Ima sicer primerna pasišča, vendar je skoraj brez vode. V lovišču se nahajata dve dobri napajališči, toda ti sta stalno onesnaženi po divjih prašičih in medvedih. Kjer pa se ti »smrdljivci« kalužijo in napajajo, srnjad in jelenjad ne hodi pit. Njena naravna higiena zahteva samo čisto vodo. Zavaljo tega je bilo pred vojno v tem delu lovišča verjetno veliko več srnjadi. Takrat je bil medved v tem lovišču redkost. Divjih prašičev pa sploh ni bilo. V lovišču je bil mir in dobro organizirana čuvajska služba.

Janko Kastelic

Veverica Mikica

V dvorišču murskosoboške bolnišnice je lepo urejen park in služi bolnikom, ki se morejo sprehajati. V parku so se pred leti pojavile veverice, ki so bile povsem divje in so prihajale v park samo zaradi hrane. Skušal sem jih udomačiti. Nastavljal sem jim orehe. Kmalu so se tako udomačile, da so jemale orehe iz roke, ali pa so prihajale skozi odprto okno v pisarno, kjer jih je čakala na mizi škatlica z orehi. Najbolj domača je bila samička Mikica, ki je vsako jutro čakala name. Če pa so bile veverice kje zadržane z igro in če sem udarjal z orehom ob oreh, so takoj pritekale. Sčasoma so se navadile tudi na bolnike ter osebje in prijetno jih je bilo gledati v igri z bolniki.

Foto R. Cenčič

Letos zgodaj spomladi pa so nekam izginile. Ni jih bilo več videti. Pomislil sem že na najhujše. Mačka, kateremu se je pocestila slina po veveričjem mesu, sem takoj likvidiral. Pomislil sem tudi že na zračno puško kakega pubertetnika, ki uživa v tem, da strelja in ubija koristne ptice in živali.

Ali glej — pred dnevi je Mikica pripeljala predstaviti in pokazati svoj naraščaj. Bila je lepa mlada veverica, nekoliko svetlejše barve od matere, še neizkušena v plezanju in zaupna do vsakogar, kar

Mikici ni ugajalo. Malce čudno se mi je zdelo, da je edinka, morda je drugi mladič, prav tako lep in prikupen, že zaprt v kletki brezvestnega človeka, kjer preživlja težke dneve ujetništva.

Obiska sem bil izredno vesel. Mikica je počela raznovrstne norčije po drevesu. Najbrž je hotela, da bi jo mladič posnema, a brez uspeha. Raje mi je splezal po hlačah pod suknjič; ta čas me je pa Mikica nepremično gledala, kaj bom storil. Malega sem pazljivo pobožal in ga položil poleg Mikice na tla. Očitno je bila za-

dovoljna. Po njenem obnašanju sem videl, da hoče naraščaj, na katerega je bila izredno ponosna, pokazati tudi v soseščini. Tekala je čez cesto in nazaj, a malemu očitno ni bilo za izlet. Skušala ga je v gobčku prenesti, pa se ni pustil. Mikici sem priskočil na pomoč, vzel malega in ga odnesel čez cesto na vrt. Skokoma mi je sledila in se mi s pogledom zahvalila za dejanje.

Svetujem in pozivam vse lovce in pionirje, ki bodo naši nasledniki, naj pazijo na lepoto narave, naj preprečijo brezvestnejšem streljanju iz zračnih pušk po parkih in vrtovih ter uničevanju gnezd in mladičev. Skupno skrbimo, da v naravi ostane tisto, kar v naravo spada, ker bi bila narava brez svojih lepot pusta in žalostna.

Branko Radišič
LD M. Sobota

» Jaka «

Nabiralci borovnic so našli komaj še živega, tri, štiri dni starega. Prinesli so ga bližnjim lovcem, ki so srnjačka nahranili in vrnili na najdeno mesto. Toda matere po dveh dneh ni bilo in vse iskanje je bilo zaman. Kam z nebojgljeno sirotico? Najdenčka smo končno nesli k Martinovi mami, ki ima primeren prostor, dobro voljo in za navrh še lovca za moža — kot »pokoro«. Toda pri mami Minki smo sprva slabo našli. Usula se je ploha na vse lovce sveta, ki da niso za drugo, kakor da se klatijo po gozdu in

polju, največ pa po gostilnah, doma pa, kadar sploh so, mučijo uboge žene, ki sicer vedno samevajo. V dežju, pravijo, se smeje cigan, ker po plohi posije sonce in tako je najdenček ostal v oskrbi Minke, ki ga je krstila za Jaka. Jakec je bil s svojo skrbnico zadovoljen in se je lepo razvijal v krepkega Jaka. Kmalu je spremljal Minko pri njenih opravkih in ji pomagal pri čiščenju vršičkov na fižolu, pri trganju cvetja in drugih žlahtnih rastlinic na vrtu in okrog hiše. Zaradi take »pomoči« je moral večkrat v svojo gajbo, ki pa je bila vedno založena z mlekom, želodom in drugimi dobrotami. Kljub udobju in družbi telička, zajčkov, kokoši in kuža Amorja mu je le nekaj manjkalo. Pri štirih mesecih si je privoščil že krajše sprehode. Z Minko in Martinom, v varstvu Amorja, je posebno rad šel v gozd. Z doraščanjem so v Jaku rasle druge misli in nagoni. Vonj po borovi in jelkini smoli je zbudil v njem spoznanje o njegovem pravem domovanju. Tako je Jaka vedno pogosteje in za dalj časa obiskoval gozd, tako da ga je morala Minka večkrat s steklenico mleka iskati po gozdu. Vse do prvih pomladnih dni se je še kar nekako zadrževal okoli Minke, čeprav je že tudi izostal kar po ves teden. Ni pa docela pozabil na svojo dudko in mleko, čeprav je bil že star devet mesecev.

Zadnje čase se Jaka zadržuje največ v gozdu, kjer je našel namesto Minke sebi primerno spremljevalko. Minki postaja nezvest in nezaupljiv, a na klic se

ji še vedno približa. Minki je v zadoščenje in pohvalo, da je vzredila krepkega mladeniča, za kar naj se ji lovska družina primerno oddolži. Jaka nosi v desnem ušesu znak s številko -41, na kar opozarjamo lovce. Če bi pri uplenjenem srnjaku našli ta znak, naj javijo LD Šmarna gora.

Miha Krošelj, Verje

Ali so sove koristne ali škodljive?*

Letos so člani LD Krško ocenjevali uspehe v pokončevanju škodljivcev in so tri najuspešnejše zatiralce tudi nagradili. Na spisku škodljivih ptic ima LD Krško tudi sove. Res je, da sove večših pokončajo mladega zajčka ali ptiča, a kmetovalci-lovci vedo, da so sove koristne in so zato načeli vprašanje, da li naj ostanejo sove na spisku škodljivih ptic. Krške lovce in vse ljubitelje narave zanima, kako sodijo o sovah drugod in če jih imajo za škodljivce.

Jože Župančič, Litija

* Zakon o lovu ne šteje sov za divjad, razen velike uharice, ki pa je zaščiten. Ves kulturni svet pa sove zaradi koristnosti štiti. — Ur.

Mladi pišejo

Rešil srnjaka — prepozno

V soboto 12. aprila letos sem se peljal iz šole domov, iz Artič. Iz za ovinka zagledam psa, ki se je gnal za srnjakom. Pognal sem kolo, kolikor sem mogel in že od daleč kričal, da bi pregal psa. Pes se je nekaj obotavljal, nazadnje pa je le zbežal. Skočil sem po bregu navzdol, da vidim, kaj se je zgodilo s srnjakom. Ta se je pognal naprej, a sem ga po nekaj skokih ujel. Imel je štiri rane in je tako žalostno vokal, da so mi prišle solze v oči. Po naključju je prišel zraven znanec, ki me je odpeljal do hiše prijatelja, kjer sem pustil močno oklana srnjaka. S prijateljem sva takoj stekla do lovskega čuvaja Liparja, ki je urno odšel z nama, misleč, da bomo srnjaku rešili življenje. Na žalost je srnjak medtem že poginil.

Marjan Omrzel, dijak osemletke v Artičah

Iz lovske organizacije

TRŽAŠKI STRELCI V LJUBLJANI

Na pobudo tržaškega kluba Societa Triestina Tiro a Volo (Tržaškega kluba za streljanje na umetne golobe), ki deluje v okviru italijanske lovske organizacije, je bilo v nedeljo, 14. junija t. l. na strelišču v Tomačevem pri Ljubljani tekmovanje na umetne golobe med reprezentancama Tržaške pokrajine in Slovenije. Razen teh dveh reprezentanc se je tekmovanja udeležilo še 14 strelcev posameznikov, skupno torej 24 strelcev.

Tekmovanje se je pričelo po nagovoru predsednika LZ Slovenije dr. Jožeta Benigarja in predsednika Tržaškega kluba za streljanje na umetne golobe Nina G. Beltrama.

Tekmovanje se je vršilo razmeroma hitro in bi bilo v dobrih dveh urah pri kraju, če ga ne bi prekinila nevihta. Vsak tekmovalac je streljal na trideset golobov v dveh serijah.

Rezultati:

Ekipi:

1. Trst (Romeo Zanuttini, Mario Plez, Marcello Turus, Renato Gigli, rezerva Renzo Coceani) od 120 možnih 144 zadetkov.

2. Slovenija (Bogdan Jež, Jože Zadnikar, Peter Dimic, Otmar Zorčič, rezerva Ludvik Marič) od 120 možnih 106 zadetkov.

Posamezniki:

	zadetkov
1. Romeo Zanuttini . . .	30
2. Mario Plez	29
3. Bogdan Jež	29
4. Marcello Turus	28
5. Renato Gigli	28
6. Renzo Coceani	27
7. ing. Ernesto Avanzo . .	27
8. Giuliano Ballaben . . .	27
9. dr. Dario Bais	27
10. Jože Zadnikar	27

Ostali naši tekmovalci so dosegli: Peter Dimic 13. mesto (25 golobov).

Otmar Zorčič 15. mesto (25 golobov),

Ludvik Marič 20. mesto (18 golobov),

Zanimivost tega tekmovanja je bila, da je bilo od tržaških strel-

Strelja dr. Dario Bais; desno Bogdan Jež, Peter Dimic, Janez Saksida, Francesco Frattima

Foto C. Pogačar

cev kakih deset zelo izenačenih, oziroma da bi izmed vseh štirinajstih Tržačanov, ki so streljali, eden ali drugi lahko dosegel prvo mesto. Tam streljajo namreč na umetne golobe le tisti, ki imajo za to finančne možnosti in to so tekmovalci, ki streljajo stalno. Naši tekmovalci so bili slabši od njih predvsem zaradi pomanjkanja rutine in slabše tehnične opreme. Pripomniti je tudi treba, da so Tržačani streljali z naboji z njihovo oznako šiber 7,5, ki so drobnejše kot naše št. 12, tako da je v enem naboju ca. 40 šiber več kot v našem. Tako je torej več možnosti zadetka z njihovim nabojem kot z našim. Neizpodbitno pa je, da so si tržaški strelci priborili zmago predvsem z veliko rutino. Pri njih ima namreč ta šport tradicijo, medtem ko pri nas z njim še le pričenjamo. Zaradi razlike v tehnični opremi pa je bil tudi uspeh naših tekmovalcev še kar zadovoljiv. Tržačani so bili zelo navdušeni nad našim streliščem in več izmed njih jih je reklo, da na tako dobrem strelišču še niso streljali.

Tekmovanje, ki se je zaključilo v prijetnem vzdušju, je pomemben prispevek k razvoju strelskega športa, medsebojne povezave dveh sosednjih strelskih organizacij in lovskega turizma pri nas.

C. Pogačar

Krški lovci si bodo sami izkopali jame...

Lovska družina Krško ima 40 članov. Njeno lovišče meri 5500 ha, delno nižavje Krškega polja, ostalo je hribovit gozdnat svet in vinogradi okrog Krškega in Leskovca. Krški lovci imajo lasten lovski dom na Trški gori pri Krškem. Svoj čas je bila to zidanica sredi prelepih gor, ki so jo Krščani preuredili v prijeten lovski

dom in ga sodobno opremili, tudi z umetniškimi slikami. Okrog doma so uredili njive in že lani pridelali blizu pol tone koruze za krmljenje fazanov in druge perjadi. Vinograd bodo preuredili v sadovnjak in zato bo vsak član družine izkopal po eno jamo za sadno drevje. In to so hudo mušni lovci porabili za šalo, ki je v naslovu.

Jože Župančič, Litija

Foto C. Pogačar

Predsednik Tržaškega kluba za streljanje na umetne golobe Nino G. Beltrame in predsednik LZS dr. Jože Benigar

Foto ing. I. Berger

LD Trbovlje je izvedla 24. maja obvezno streljanje na tarčo srnjaka za člane, ki so reflektanti za letošnji odstrel srnjaka. Marsikateri lovec je moral ugotoviti, da z njegovo puško ni vse tako v redu, kakor si je predstavljal in mnogi so morali izstreliti precej več nabojev, kakor so mislili, da je bila puška pristreljena. Upamo, da bodo s tem marsikateremu srnjaku prihranjene muke ob sicer slabem strelu. Na novem strelišču v Trbovljah, ki je bilo odprto na Dan borca, 4. julija t. l., bo tudi strelišče za umetne golobe. S tem bo mnogim lovčev izpolnjena želja za vadbo v streljanju s šibrenico in za športno streljanje.

ing. I. B.

Meddružinsko strelsko tekmovanje v Grosupljem

LD Grosuplje je kot lanski prejemnik prehodnega pokala 31. maja t. l. organizirala v bližini svoje lovske kočice streljanje s kroglo na tarčo stoječega srnjaka in bežečega divjega prašiča.

Uspehi so bili:	točke
LD Grosuplje I. ekipa	183
LD Višnja gora	163
LD Grosuplje II. ekipa	122
LD Stična	111

Najboljši posamezniki:	točke
Peter Dimic	45
Valentin Žigon	44
Franc Šepic	41

od 50 dosegljivih.

C. Pogačar

LD Store je 30. maja t. l. priredila svoje tradicionalno streljanje na umetne golobe in z risanicami v peskolomu v Štorah. Vladalo je pravo tekmovalno vzdušje in zlasti mlajši člani se navdušujejo za to tekmovalno disciplino. Ker je LD prav posebno zainteresirana na smotrnem odstrelu srnjadi, je zato želela, da lovci preizkusijo svoje risanice pred lovom na srnjad. Pri delu za strokovno izobrazbo članov so nekateri lovci zelo požrtvovalni, predvsem gospodar družine.

Mirko Knez

Za žrtve potresa v Skopju

Od šeste številke »Lovca« (september) 1963 pa do tretje (junij) 1964 smo v vsaki poročali o pomoči lovskih organizacij Slovenije za porušeno Skopje. Po zbranih podatkih so lovske družine in lovske zveze Slovenije darovale skupno 1 011 500 din in podpisale posojilo v višini 2 626 000 din.

Pomladi vse se veseli

in vsaka ptička žvrgoli —
Moje srce je pa žalostno,
ker umrlo bo... tako si misli ubogi komaj 47-letni **Vinko Bizjak iz Dobrove, član LD Škocjan**. Pred tremi leti se je moral z nezdravljivo boleznijo zateči v bolnico, kjer ječi v bolečinah. Toda še huje trpi ob grenki zavesti, da nikdar več ne bo na lovu. Nikdar po lovu ni bil toliko utrujen, da ne bi bil najprej skrbno očistil drago mu puško, ki sedaj počiva... Kje si Vinko, ti kliče zajček, ki te pride do doma iskat in radovedno postavi možica, fazani kličejo na ves glas, Vinko, Vinko! Ti jih ne slišiš, ker si predaleč. Toda tvoje srce jih čuje in ti občutiš vso lepoto zelenega gozda, ki te vabi v svoje tiho veličastje. To neutešeno hrepenenje je bolj boleče kakor rakova rana, ki te priklepa na posteljo. Razveseliš se le, ko ti redno prinesem »Lovca«. Zažare ti oči in prebereš ga od prve do zadnje vrstice in znova ga bereš. Pri tem uživaš ob misli na lov, tako da za trenutke pozabiš na telesne bolečine. Zato, tovariši lovci, ko boste na lovskem pohodu, spomnite se trpina, ki ne more z vami, pa vam iz hiše trpljenja drhteče kliče: dober pogled! Za naju, ljubi Vinko, je minil maj, prešla je pomlad in v srce lega tiha tuga... Tvoja žena Rozinka.

Zmagovalni strelci LD Grosuplje

Foto C. Pogačar

Jubilanti

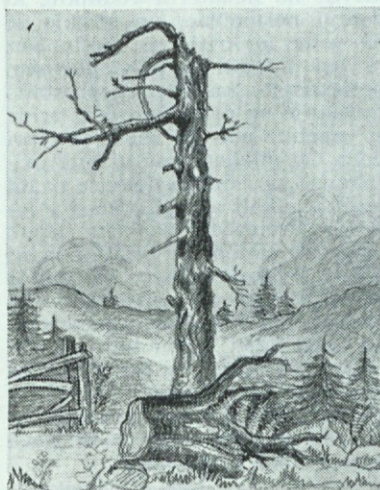

Ivan Jaušnik 81-letnik, član LD Jakobski dol, preko pol stoletja vnet lovec, gojitelj divjadi in veder, zvest lovski tovariš. Najstarejšemu članu k častitljivemu življenjskemu jubileju iskreno čestitamo in želimo, da bi še dolgo v krogu lovskih tovarišev užival prijetno jesen svojega življenja!

LD Jakobski dol

Stane Turk 60-letnik, član LD Šenčur, 37 let lovec, soustanovitelj družine, kinolog, odlikovan z Znakom za zasluge. Požrtvovalnemu in iskrenemu lovskemu tovarišu in zglednemu lovcu čestitamo k življenjskemu jubileju in mu želimo še mnogo zadovoljnih in zdravih let v družbi zelene bratovščine!

Člani LD Šenčur — J. K.

Umrli

Ludvik Lipič, član LD Ivanovci, Prekmurje, soustanovitelj družine, nad 45 let vnet lovec in dober tovariš.

Lovska kinologija

Iz poročila predsednika upravnega odbora dr. Janka Lavriča na 41. rednem letnem občnem zboru Kluba za goniče v Ljubljani, 23. maja 1964

Predsednik je omenil, da poteka 40 let, odkar je bil na pobudo pok. dr. Ivana Lovrenčiča, organizatorja slovenske in jugoslovanske kinologije, ustanovljen ta klub. Poleg pok. dr. Lovrenčiča počaste navzoči z enominutnim molkom še pok. dr. Janka Lokarja in pok. Janeza Zupana ter vse od zadnjega obč. zбора preminule člane. Zborovalci so tovarišu Titu brzojavno čestitali za njegov 72. rojstni dan. Nato se predsednik spomni nekaj važnejših datumov iz delovanja kluba: Klub je bil ustanovljen 22. maja 1924 in je imel že 8. avg. isto leto pregled brakov, 6. okt. pa že prvo tekmo 8 psov v lovišču Grosuplje. Leta 1929 se je sekcija brakov jazbečarkev osamosvojila v Društvo »Brak jazbečar«. Delo v klubu se je počivilo, ko je 1935. prevzel predsedstvo Venče Jakil. Leta 1937 je bil ktl. istr. gonič Jago JRG 232, last Adolfa Ivanca iz Sodražice, priznan kot mednarodni prvak v lepoti te pasme. V letih 1938—39 so bili ugotovljeni pasemski znaki za vse naše goniče in objavljeni v LOVCU 1939—9, za kar ima glavno zaslugo zopet pok. dr. Lovrenčič. To leto je bila tudi prva tekma goničev v Cerknici in so bili prvi goniči vpisani v Jugoslovansko knjigo šolanih goničev. Med vojno je bil uničen celoten arhiv kluba in tudi Jugosl. rodovna knjiga brakov. Leta 1948 so bili naši goniči mednarodno priznani z registracijo pri FCI, ko je bil njen predsednik pok. dr. I. Lovrenčič. Na mednar. tekmi goničev v Cerknici 1949 so naši goniči dosegli mednarodno prvaštvo. Leta 1954 je izšel drugi zvezek Jugoslovanske rodovne

knjige goničev in so v evidenčni knjigi vpisani goniči iz vse države. Leta 1963 je klub izdal seznam 120 goničev, ki so bili vpisani v knjigo šolanih goničev. V Jugoslovansko knjigo šolanih goničev je doslej vpisanih 287 goničev. Klub je med drugim polagal posebno važnost na delo psa po krvnem sledu in je prvo tako tekmo priredila Lovska zveza Slovenije 1. 1958. Za večje zanimanje za šolanje goničev je klub vpeljal tekmovanja lovskih kolektivov s tekmovanjem za prehodni lovski rog; taki tekmi sta se vršili 1. 1961 in 1963, kjer je obakrat lovski rog osvojila LZ Kočevje. Klub ima tudi svoj znak, ki so ga kot spomin prejeli vsi udeleženci tega zбора in vseh 15 izprašanih sodnikov za goniče. S.

JESENSKA VZREJNA PREIZKUŠNJA IN POLJSKA PREIZKUŠNJA PTIČARJEV

bosta V LJUBLJANI 10. in 11. oktobra 1964 v lovišču Ljubljansko polej-Rožnik. Prireditelj je Lovska zveza Ljubljana. Sestanek vodnikov bo v soboto 10. oktobra ob 14. uri na vrtu gostilne »Kačič« v Ljubljani, Titova cesta in v nedeljo 11. oktobra ob 7. uri v gostilni »Ruski car« na Ježici. Pred začetkom preizkušnje bo ocena psov. Preizkušnje se lahko udeležijo vsi čistopasemski psi — ptičarji, ki so vpisani v register mladih oziroma imajo rodovnik. Izključeni so bolni psi in psice, ki se gonijo. **Vodnik psa mora prinesiti k preizkušnji puško s primernim številom nabojev.** Vsak udeleženeec je dolžan pokoravati se odredbam vodje preizkušnje.

Discipline na jesenski vzrejni preizkušnji ptičarjev:

1. Nos (kakovost).
2. Iskanje (način).
3. Stoja.
4. Natezanje.
5. Hitrost.
6. Vztrajnost — (vzdržnost).
7. Vlaka s pernatno divjadjo.
8. Ubogljivost.
9. Vzdržnost pred zajcem.
10. Strelomirnost (obnašanje ob strelu).
11. Obnašanje vpricho odletele pernate divjadi.
12. Prinašanje dlakaste divjadi (zajca).
13. Prinašanje pernate divjadi.
14. Vlaka z zajcem.
15. Vodljivost na jermenu.
16. Šarenje v ločju.
17. Šarenje v ločju za izpuščeno raco.
18. Prinašanje iz globoke vode.
19. Davljenje lisice ali mačke.
20. Ustavljanje lisice ali mačke.

Na jesenski vzrejni preizkušnji se od mladega psa mnogo zahteva. Važne so vlake z zajcem in jerebico. Dlakasto in pernatu div-

Sodniki in vodniki na spomladanski vzrejni preizkušnji na Ljubljanskem polju 1964

Foto VI. Pleničar

jad mora pes prinesiti in jo vodniku na povelje sede oddati. V vodo mora iti pes z veseljem, šariti v ločju in prinašati iz globoke vode. **Preizkušnja dela na roparice se izvede samo pred sodnikom, brez gledalcev.**

Discipline

na poljski preizkušnji:

1. Nos. 2. Iskanje, 3. Stoja. 4. Natezanje 5. Hitrost. 6. Vztrajnost. 7. Ubogljivost. 8. Strelomirnost. 9. Vodljivost na jermenu 10. Vzdržnost pred zajcem. 11. Vzdržnost pred pernatu divjadjo. 12. Donašanje pernate divjadi po strelu, na vlečki in prosto izgubljen. 13. Donašanje dlakaste divjadi po strelu, na vlečki in prosto izgubljen.

Lovci — vodniki psov, če nimate za jesensko vzrejno preizkušnjo dobro pripravljene psa, ga raje prijavite za poljsko preizkušnjo. Ptičar je prav tisti lovski pes, od katerega se zahteva najširše področje dela. Po svoji naravni zasnovi in kondiciji je tudi vsestransko uporaben.

MLADINSKA PREIZKUŠNJA IN PREIZKUŠNJA STAREJŠIH ŠPANJELOV

bosta 18. oktobra t. l. v Ljubljani. Sestanek vodnikov je ta dan ob 8. uri v gostilni »Tavčarjev dvor« na Ježici. Pri mladinski preizkušnji in preizkušnji starejših španjelov se za ugotovitev prirojenih lovskih zasnov preizkusi in oceni sledeče:

1. Nos. 2. Glasna gonja zajca ali druge dlakaste divjadi. 3. Zasno-

va za šarenje. 4. Zanesljivost po sledu. 6. Način šarenja. 7. Strelomirnost (obnašanje po strelu), 8. Vodljivost. 9. Veselje do vodnega dela. 10. Veselje do lova.

Kdor želi prijaviti psa na eno izmed navedenih preizkušenj, naj se prijavi na naslov prireditelja »Lovska zveza Ljubljana« Župančičeva 9, najkasneje 8 dni pred pričetkom prireditve.

Vabimo lovce okoliških lovskih družin, da se udeleže preizkušenj šolanih lovskih psov kot gledalci. Pridobili in izpopolnili si boste znanje o šolanju in vodenju vašega psa.

Vladimir Pleničar

Društvo ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani pripravlja četrto knjigo društvene »Kronike«. Zato naprošamo člane društva in vse lovce, ki imajo slike psov ptičarjev, španjelov ali epagneul bretonov, da jih dostavijo na naslov: **Hinko Hribar, kronist DLP, Ljubljana, Velebitska ul. 4.** Zaželene so tudi slike o pregledih, razstavah in tekmovanjih. Potrebno je, da na hrbtni strani posamezne slike napišete podatke o psu, oceno o zunanosti ter morebitne uspehe na tekmah. Pri teh je treba navesti tudi kraj in datum prireditve.

V pričakovanju odziva se društvo vsem darovalcem priporoča in v naprej zahvaljuje.

Društvo ljubiteljev ptičarjev obvešča, da organizira 20. septembra t. l. v lovišču LD Mengeš prijateljsko meddruštveno srečanje. Tekmovalo bo italijansko društvo ptičarjev iz Padove z našim društvom. Na tekmo bo prijavljenih 10 nemških ptičarjev oziroma žimavcev in to pet iz Italije ter pet iz Slovenije. Sama tekma bo imela značaj hitrosti in ostrosti psov ter dela po strelu. Pripominjamo, da je to eno izmed prvih srečanj po osvoboditvi v mednarodnem merilu. Opozorjamo že sedaj vse zainteresirane lovce-vodnike, da si kot opazovalci ogledajo to prireditev. Točen kraj in čas zbirališča tekmovalcev in gledalcev bosta pravočasno javljena. Prenos tekme bo posnet za televizijo. Potek tekme in rezultate bomo pa objavili v glasilu »Lovec«.

DLP

Pomladanska vzrejna preizkušnja ptičarjev v Pomurju 18. in 19. aprila 1964, deloma v gojitvenem lovišču »Fazan« v Beltincih, deloma v okolici Murske Sobotne. Na pregled je bilo pred preizkušnjo privedenih 31 psov in to 28 nemških kratkodlakih ptičarjev in 3 žimavci. Ocene: 11 psov prav dobro, 17 dobro, 3 negativno. Ocene kažejo, da ima LZ Pomurje dokaj dober material psov ptičarjev. Na tekmah pa je bilo le 13 psov, eden od teh izven konkurence, trije vodniki so pa med preizkušnjo odstopili. Uspeh kaže preglednica. Kot uspešni vodniki so se izkazali predvsem Štefan Veren, Anton Šober, Ernest Kovačec in Slavko Komel, katerega pes je bil preizkušen izven konkurence. Vreme ni bilo ugodno, menjajoči se veter je močno nagajal pri uspehih. Tudi divjadi ni bilo dovolj. Za slabše uspehe je vedno mnogo krivde na nekaterih vodnikih, ki vodijo nesmotrno, ne oziraje se na veter in kritje na polju. Ker se pri mladih psih v glavnem preizkušajo zasnov, neprestano živžvanje ne pripomore kaj prida k uspehu, pač pa moti psa pri delu. Od mladega psa ni tudi pričakovati posebnega dela, če ni bil prej še nikoli ali redkokdaj v lovišču. Prepričan pa sem kljub temu, da imajo psi bolj ali manj dobro lovsko zasnov. Za uspele prireditev gre vse priznanje vodji Štefanu Hajduku, za organizacijo pa Gezi Fujsu, kakor tudi LZ Pomurje, ki vlaga veliko skrbi za napredek kinologije.

Na tekmah je sodil podpisani s pomočjo prizadevnega sodniškega pripravnika R. Bernika.

Pavel Cvenkel

Zreb. št.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Preizkusi in oceni se: (Pri pomladanski tekmi odpade 9. zasnova za delo po sledu zdrave diakaste divjadi)	Ime psa psice in vpisni podatki	CELA RAVENSKA 11. 1. 1963 RMPKl 1724 ž	CEDA RAVENSKA 11. 1. 1963 RMPKl 1723 ž	ČARA RAVENSKA 11. 1. 1963 RMPKl 1722 ž	CER BAKOVSKI 3. 4. 1963 RMPKl 1905 m	CAP BAKOVSKI 3. 4. 1963 RMPKl 1903 m	DINA 7. 6. 1963 RMPKl 1900 ž	ARAS 9. 7. 1963 RMPKl 1924 m	CERA BAKOVSKA 3. 4. 1963 RMPKl 1909 ž	ARAB 9. 7. 1963 RMPKl 1923 m	AS 9. 7. 1963 RMPKl 1925 m	TISA LESCANSKA RMPKl 95 ž	ASI 9. 7. 1963 RMPKl 1926 m	BOJ VESCIKI 8. 4. 1963 RMPKl 1812 m
	Pasma	nem. ktdl. pt.	nem. ktdl. pt.	nem. ktdl. pt.	nem. ktdl. pt.	nem. ktdl. pt.	nem. ktdl. pt.	nem. ktdl. pt.	nem. ktdl. pt.	nem. ktdl. pt.	nem. ktdl. pt.	nem. ktdl. pt.	nem. ktdl. pt.	nem. ktdl. pt.
	Lastnik	LD Grad	Goj. zavod »Fazan«	Goj. zavod »Fazan«	Goj. zavod »Fazan«	Ernest Kovačec Petrovci	Maks Nemec Salinci p. Križevci	Alojz Rajsman Petrovci 8	Stefan Veren Jurij 16 pošta Rogoševci	Jože Serec Satahovci 6 p. Tišina	Alojz Lebar Vučja vas p. Križevci	Stefan Jansa Pre-danovci 9 p. Puconci	Franc Krefl Murska Sobota	LD Tišina
	Vodnik	Anton Sober Maribor	Stanko Sadar Beitinci 48	Alojz Matko Gančani	Slavko Komelj Beitinci	Ernes Kovačec Petrovci	Maks Nemec Salinci p. Križevci	Alojz Rajsman Petrovci 8	Stefan Veren Jurij 16 pošta Rogoševci	Jože Serec Satahovci 6 p. Tišina	Alojz Lebar Vučja vas p. Križevci	Stefan Jansa Pre-danovci 9 p. Puconci	Franc Krefl Murska Sobota	Stefan Bertalanic Krajna 37 p. Tišina
	Število strokov. vrednosti	Red Točke	Red Točke	Red Točke	Red Točke	Red Točke	Red Točke	Red Točke	Red Točke	Red Točke	Red Točke	Red Točke	Red Točke	Red Točke
	1. Nos	4 24	4 24	3 18	4 24	4 24	4 24	4 24	4 24	4 24	4 24	3 18	4 24	
	2. Iskanje	3 12	2 8	3 12	3 12	3 12	3 12	3 12	4 16	4 16	4 16	3 12	2 8	
	3. Stoja	3 9	2 6	—	2 6	3 9	2 6	2 6	2 6	2 6	2 6	2 6	2 6	
	4. Nateranje	4 12	2 6	3 9	3 9	3 9	3 9	3 9	3 9	3 9	3 9	3 9	2 6	
	5. Hitrost	3 9	3 9	3 9	3 9	3 9	3 9	3 9	3 9	3 9	3 9	3 9	3 9	
	6. Vztrajnost	3 9	2 6	3 9	3 9	2 6	2 6	2 6	4 12	4 12	4 12	2 6	2 6	
	7. Ubogljivost	4 8	4 8	4 8	4 8	4 8	4 8	4 8	4 8	4 8	4 8	4 8	4 8	
	8. Strelomirnost	2 8	4 16	3 12	3 12	3 12	1 4		3 12	3 12	3 12	2 8	3 12	
9. Zasnova za delo po sledu zdrave diakaste divjadi	2													
10. Vzdržnost pred zajcem	2													
11. Obnašanje pred odletelo pernato div.	2													
12. Odložitev	1													
13. Vodljivost na jermenu	1													
Skupno število točk	103	95	77	105	101	82	118	84	91					
Priznana ocena (darilo)	I/b	II/a	II/c	— (I/b)	I/c	III/b	I/a	III/a	II/b					
Gonja: sledoglasna, vidoglasna, tiha														
Telesna ocena	prav dobro	dobro	prav dobro	neza-dostnc	dobro	dobro	dobro	prav dobro	prav dobro	prav dobro	prav dobro	dobro	dobro	
OPOMBE:				Tekmoval izven konkurence										

Foto B. Krže

Hanoveranski barvar »Kaja«, last
Gojitvenega lovišča Rog

PRIJAVLJENE PARITVE

LOVSKI PSI

Resasti jazbečarji:

Besa JRJos 246, bila na tekmi — Doro iz Udin boršta JRJos 1180, bil na tekmi, leglo bo 9. VIII. 1964. Vzreditelj Jože Vester, Tržič, Ulica heroja Bračiča.

Čopa JRJos 149, bila na tekmi — Runo JRJos 241, bil na tekmi, leglo je bilo 18. VI. 1964. Vzreditelj Janez Jezovšek, Bodrišna vas 12, pošta Grobelno.

Springer španjeli:

Ada JRŠŠ 95, bila na tekmi — Boj Podrakitniški JRŠŠ 87 bil na tekmi, leglo je bilo 23. VI. 1964. Vzreditelj Lovska zveza Celje.

Nemški kratkodlaki ptičarji:

Tea Biljanska JRPki 2070 — Bor JRPki 2069 bil na tekmi, leglo je bilo 25. V. 1964. Vzreditelj Miro Rijavec, Črniče na Vipavskem 54. Drina JRPki 3150 bila na tekmi — Aras Cavenski JRPki 3148 bil na tekmi, leglo je bilo 20. VI. 1964. Vzreditelj Franc Sekne, Kranj, Skalica 11.

Nemški žimavci:

Bistra Polenška JRPos 556, bila na tekmi — Tref JRPos 450, bil na tekmi, leglo je bilo 18. VI. 1964. Vzreditelj Feliks Purg, Breg 21, pošta Majšperk.

Lovski terierji:

Ajka JRLT 1546, bila na tekmi — Ero JRLT 810, bil na tekmi, leglo je bilo 6. julija 1964. Vzreditelj Jelko Osredkar, Preska 57, pošta Medvode.

Era JRLT 814, bila na tekmi — Amor Tržiški JRLT 1321, bil na tekmi, leglo bo 17. VIII. 1964. Vzreditelj France Florjan, Osredok 1, pošta Dobrova pri Ljubljani.

Tara JRLT 2000 — Nazdar Travnogorski JRLT 1525, bil na tekmi, leglo bo 19. VIII. 1964. Vzreditelj Lovska družina Globoko.

Drina JRLT 678 — Dante Baltia JRLT 1661, leglo je bilo 22. IV.

1964. Vzreditelj Karl Perko, Ivanjci v Slov. goricah. Siva Travnogorska JRLT 593, bila na tekmi — Runo Malogorski JRLT 2112, bil na tekmi, leglo bo 6. VIII. 1964. Vzreditelj Lovska družina Sodražica. Dora Gorička JRLT 611 — Javor Uršljegorski JRLT 1924, leglo je bilo 2. V. 1964. Vzreditelj Anton Osojnik, Bistra 8, pošta Crna na Koroškem.

Braki jazbečarji:

Dinja JRBj 1071 — Ris JRBj 1291, leglo bo 23. VIII. 1964. Vzreditelj Avguštin Lavrenčič, Vipava 170.

Diana JRBj 1301 — Tomi JRBj 839 bil na tekmi, leglo je bilo 23. VII. 1964. Vzreditelj Alojz Adamič, Logarje 1, pošta Velike Lašče.

Ajda JRBj 752 — Doro JRBj 1394, leglo bo 9. VIII. 1964. Vzreditelj Vladimir Blaganja, Zavino, pošta Branik.

Alma JRBj 1461 — Loki JRBj 896, bil na tekmi, leglo je bilo 1. VII. 1964. Vzreditelj Ivan Verdinek, Muta 115.

Alma JRBj 883, bila na tekmi — Boro JRBj 1357, leglo je bilo 16. VI. 1964. Vzreditelj Karel Jurečič, Nova Gorica, Kidričeva 26.

Dika JRBj 1312 — Bruno JRBj 1305, bil na tekmi, leglo bo 1. VIII. 1964. Vzreditelj Franc Napotnik, Šoštanj, Lokavica.

Kratkodlaki istrski goniči:

Muska Travnogorska JRGki 3723 — Brko JRGki 3831, bil na tekmi, leglo bo 25. VIII. 1964. Vzreditelj Lovska družina Kočevje.

Lida JRGki 1897 — Bis JRGki 3871, leglo je bilo 12. VII. 1964. Vzreditelj Alojz Čenčič, Senožeče 22.

Čedna JRGki 2788 — Nazor Travnogorski JRGki 3564, leglo bo 21. VIII. 1964. Vzreditelj Alojz Car, Retje 72, pošta Loški potok. Pridna Ribniška JRGki 3644 — Dendi JRGki 1573, bil na tekmi, leglo bo 22. VIII. 1964. Vzreditelj Lovska družina Ribnica.

Mika Travnogorska JRGki 3568 — Cero JRGki 3566, leglo bo 16. VIII. 1964. Vzreditelj Lovska družina Sodražica.

Čvrsta JRGki 1321, bila na tekmi — Ago JRGki 1863, leglo je bilo 6. VII. 1964. Vzreditelj Andrej Likar, Grosuplje 130.

Bistra JRGki 2979, bila na tekmi — Diko JRGki 2968, bil na tekmi, leglo je bilo 8. VII. 1964. Vzreditelj Alojz Adamič, Logarje 1.

Strelka JRGki 3803, bila na tekmi — Ari JRGki 3475, leglo bo 6. VIII. 1964. Vzreditelj Lovska družina Sodražica.

Posavski goniči:

Bora JRGp 4629 — Reks JRGp 4627, leglo je bilo 6. VII. 1964. Vzreditelj Stane Gabrijel, Pristava 6, pošta Trebnje.

Cilka JRGp 3561 — Rek JRGp 2241, leglo je bilo 24. VII. 1964. Vzreditelj Alojz Čop, Podkum št. 11.

Dora JRGp 2247 — Rek JRGp 2241, leglo je bilo 25. VII. 1964. Vzreditelj Adolf Čop, Podkum št. 12.

Kinološka zveza Slovenije

ODLIKOVANJA

za zasluge na kinološkem polju

Red I. stopnje so prejeli:

Dr. Slobodan Pavlovič, Nikola Radovanovič, Pavel Fabiani, Adolf Ivanc, Venče Jakil, dr. France Lokar, ing. Ljubo Obradovič, Franjo Strunjak, Jože Kristen in Klub za goniče.

Red II. stopnje so prejeli:

Stanko Arko, Vladimir Pleničar, dr. Brane Čebin, Janez Klemenčič, Vekoslav Tanko, Slavko Bele, Jože Boldan-Silni, Alojzij Colarič, Zdravko Jager, Miloš Kelih, Slavko Kovač, Janez Lavrič, Franc Letnik, dr. Lado Lovrenčič, Anton Ožbolt, Jože Pintar, dr. Stanko Pušenjak, Franc Vesel, Jože Vesel, Jože Jurečič, ing. Marko Bulc, ing. Rupko Brovet.

Zlati znak so prejeli:

Janez Bulc, Jože Perko, Milan Babšek, Drago Brus, Alojz Brvar, Hubert Jenčič, Jožko Kalan ml., Jože Kalan st., Boris Lovrenčič, Ivan Mrcina, Oton Nikolič, Alojz Ponikvar, Nikola Rajčević, Mirko Stritar, Alojzij Turk, Milan Lah, Milko Dobravec, dr. Svatopluk Zupan.

Srebrni znak so prejeli:

Franc Anžin, Franc Barbič st., Drago Furlan, Viktor Tratnik, Janez Plestenjak, Marjan Brezovšek, Borut Bradač, Stane Bradač, Ivan Kristan, Ivan Kupčič, Franc Čerk, Miloš Uršič, Jože Filač, Ivan Knez, Franc Urbanija, Matko Goršek, Jože Gril, Rajko Marenčič, Andrej Novak, Karol Peroša, Franc Strel, Ivan Sporer, Franc Štibilj, Jakob Štrubelj, Alojz Arko, Andrej Ambrožič, Jože Babič, Matija Benčič, Rafael Bizjak, Janez Brajkovič, Franc Dednikar, dr. Tone Furlan, Jože Glad, Vinko Gorše, Alfonz Gregorčič, Janez Grintal, Tone Hren, Stane Jenko, Franc Kordiš, Franc Kovač, Guido Kozlovič, Janez Kromar, Jože Lavrič, Alojz Maverič, Stane Nosan, Ivan Miklič, Franc Pelc, Ivan Poje, Konrad Sajdl, Ivan Smolčič, Jože Strah,

ing. Marijan Šebenik, Ivan Zabukovec, Alojz Žitnik, Franc Grden, Anton Knez, Jože Tomše, Avgust Molan, Jakob Torkar, Franc Bartol, Alojz Kovačič.

Kinološka zveza Slovenije

PRIJAVLJENE IN ZAŠČITENE PSARNE

»DREVENIK« za goniče, brake jazbečarje in jamarje, lastnik Lovska družina Boč, pošta Podplat.

»GOLAVA« za goniče, brake jazbečarje, ptičarje, šarivce in jamarje, lastnik Lovska družina Prebold.

»JANINA« za goniče, brake jazbečarje, jamarje, ptičarje, šarivce in barvarje, lastnik Lovska družina Rogaška Slatina.

»KONJIŠKA« za vse pasme lovskih psov, lastnik Lovska družina Slov. Konjice.

»NAZARJE« za goniče in brake jazbečarje, lastnik Lovska družina Dreta.

»RAZDELNIK« za goniče, brake jazbečarje in šarivce, lastnik Lovska družina Grmada, sedež Celje.

»KORESKA« za nemške ovčarje, lastnik Ljudmila Kores, Kumen 1, Lovrenc na Pohorju.

Kinološka zveza Slovenije

Novi sodniški priravniki

za delo službenih psov:

Jože ROBIČ, Celje, Zadobrova 112/a.

Kinološka zveza Slovenije

Pregled in ocena zunanosti jamarjev in glasno gonečih psov, 10. maja 1964 v Brežicah

Na oceno zunanosti je bilo privedenih 28 psov, po večini letnika 1963. Psi so bili srednje kakovosti. Prav dobro oceno je dobilo 7 psov, dobro 10, za 6 psov je bila ocena odložena in negativnih 5. Psi so bili dobro negovani, vodstvo pa močno pomanjkljivo. Pse

je bilo težko izmeriti, kar pomeni, da niso vajeni na ljudi in družbo. Pozitivno ocenjene pse naj rejci pripeljejo na oceno naravne zasnove oziroma preizkušnjo dela. Sodnik in ocenjevalec dr. Janko Lavrič.

Ocenjevanje zunanosti lovskih terierjev, resastih jazbečarjev, brakov jazbečarjev in posavskih goničev v Dravogradu, 14. jun. 1964. Psi so bili iz lovskih družin Bukovje, Libeliče, Dravograd, Slovenj Gradec, Gradišče, Dobrova, Podgorje, Peca, Podvelka in Janžev vrh. Na splošno so bili psi po kondiciji in kakovosti dobri, le nekateri lov. terierji nimajo pravilno krajšanega repa. Vodniki naj pripeljejo pozitivno ocenjene pse na oceno naravne zasnove, lovska skupnost naj pa

Foto VI. Pleničar

Pasma	Ocene						
	odl.	pd.	d.	zad.	nzad.	prelož.	skupaj
Lov. terier	—	4	5	—	—	2	11
Res. jazbečar	—	—	6	1	—	—	7
Brak jazbečar	1	3	3	—	2	—	9
Posavec	—	1	3	—	—	—	4
Skupaj	1	8	17	1	2	2	31

jeseni priredi preizkušnjo ozir. tekmo v delu, ker je šele potem mogoče pse priporočiti za plemo.

Sodnik Janko Lavrič

Ocenjevanje zunanosti lovskih psov

17. maja 1964 v Dol. Logatcu in to: iz LD Logatec 5 psov, iz LD

Pasma	Ocene				
	pd.	d.	odloženo	nz.	skupaj
Lovski terier	3	—	—	—	3
Brak jazbečar	2	2	—	—	5
Kratkdl. istrijanec	—	1	1	1	2
Vsega	5	3	1	1	10

	Ocene				
	pd.	d.	odloženo	neg.	skupaj
Jazbečarji	1	1	—	—	2
Lov. terierji	2	1	—	3	6
Braki jazbečarji	3	4	5	1	13
Posavci	—	3	1	1	5
Ktdl. istrijanec	1	—	—	—	1
Res. istrijanec	—	1	—	—	1
Skupaj	7	10	6	5	28

Hotedršica 4 psi, iz LD Planina 1 pes. V splošnem so lovski terierji prav dobri po zunanosti in po dlaki, braki jazbečarji srednje vrste, prav tako neocenjena istrijanka. Priporočam, da lovske družine uvedejo preizkušnje naravne zasnove kot tudi uporabnostne preizkušnje in potem tudi na osnovi uspehov izbirajo plemenjake.

Sodnik dr. Janko Lavrič

Po lovskem svetu

»Pesticidi«, kemična sredstva za zatiranje plevela in škodljivcev, že po vsem svetu ogrožajo zdravje in življenje, ker se z njimi škrope že skoraj zreli sadje, plemenito sadje tudi do dvanajstkrat, ker se še vedno uporablja nevarno učinkoviti »Endrin« in ker tvrdkam, ki izdelujejo strupena zatiralna sredstva npr. za miši — teh ni treba dati v preizkušnjo. Škodljive vplive pesticidov so ugotovili po vsem svetu. V Avstraliji npr. se branijo čebelarji, da bi šli s čebelami opráševati plantaže in nasade v kraje, kjer uporabljajo preveč pesticidov, ker bi večji del čebeljih družin poginil. Na švedskem in v Angliji so ugotovili znatne množine strupa v telesni maščobi ljudi. V Južni Afriki so nujno opozorili prebivalstvo k največji čujenosti pri živalih zaradi okuženja po sredstvih za zatiranje škodljivcev. V

več pokrajinah Nove Zelandije opazujejo strašljivo izumiranje ptic zaradi pesticidov. Tudi pri drugih živalih, npr. pri jelenjadi so ugotovili pesticide in mnogi ljudje ne upajo več jesti te divjačine. V Kanadi, v območju Suženjskega jezera so DDT odkrili v jajcih rac in v krvi mladičev. Iz mnogih pokrajin v ZDA prihajajo vesti o škodljivih vplivih pesticidov. V državi Washington npr. so z letalom pršili zatiralna sredstva proti škodljivcem, pa so morali 38 ljudi poslati v bolnice zaradi resnega zastrupljenja. Na vzhodu ZDA močno upada število ptic, zlasti kosov in vrabcev zaradi prevelike uporabe pesticidov.

Po Die Pirsch 1964-10, M. Š.

Sto goldinarjev nagrade razpisuje holandska vlada za vsakega posestnika, na čigar teritoriju bi gnezdil kragulji par, ki bi vzredil mladiče. Ugotovili so namreč, da v vsej državi gnezdi komaj še 12 parov kraguljev. Zato Holandija uvaža kragulje pare iz Zah. Nemčije, kjer je tudi že začelo gibanje za učinkovito zaščito kragulja ozir. nekaterih ujed in sov, posebej uharice.

Po Die Pirsch 1964-10, M. Š.

Šaljive

IZMAZALA STA SE

Preden se je pričel letošnji lov na srnjaka, so tudi člani LD Kovor imeli 29. maja obvezno streljanje na tarčo srnjaka. Na vrsti

je bil Lovrenc. Vsi strelji so šli mimo. Mežnarjev Francelj pri tarči zavpije:

»Zakaj pa vse mimo?«

»Saj ga še ne smem; odprt je s 1. junijem!«

*

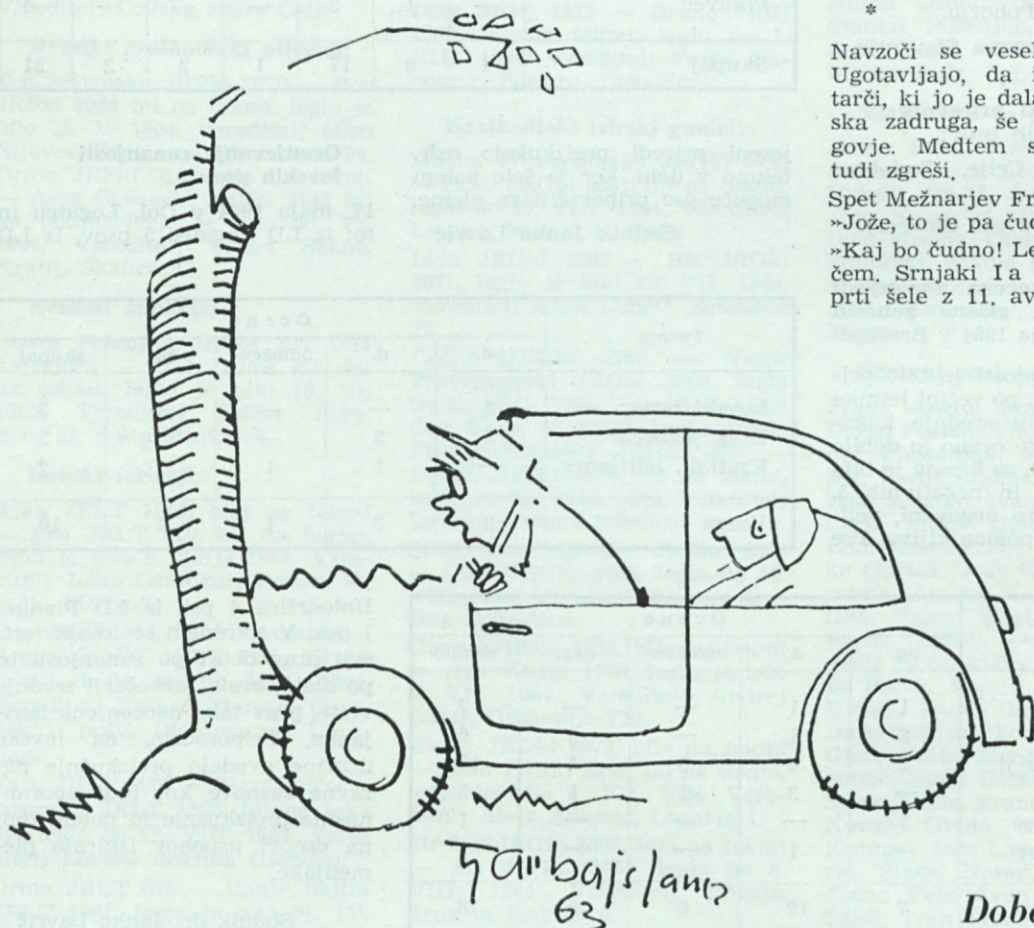
Navzoči se veselo pogovarjajo. Ugotavljajo, da ima srnjak na tarči, ki jo je dala natisniti Lovska zadruga, še kar močno rogovje. Medtem strelja Jože in tudi zgreši.

Spet Mežnarjev Francelj pri tarči:

»Jože, to je pa čudno!«

»Kaj bo čudno! Le rdeče pike nočem. Srnjaki I a so pri nas odprti šele z 11. avgustom!«

-elf-

Dober pogled!